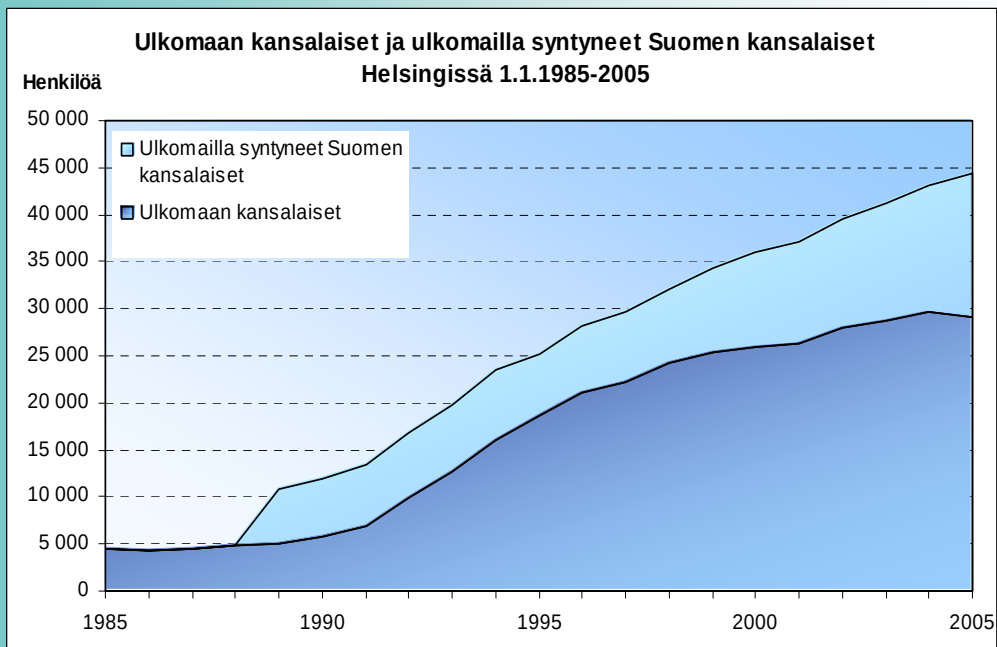

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2005

Väestörakenne, muuttoliike, elinkeinot ja alueellinen sijoittuminen

Verkkojulkaisu

ISSN 1458-5707

ISBN 952-473-527-X

TOIMITTANUT:

Eeva-Kaisa Peuranen, puh. 169 3178

Sanna Ranto, puh. 169 3205

LISÄTIETOJA:

Asuminen

Maija Vihavainen, puh. 169 3185

Koulutus

Timo Äikäs, puh. 169 3184

Työllisyys

Juha Suokas, puh. 169 3649

Väestö

Eeva-Kaisa Peuranen, puh. 169 3178

Sähköposti: etunimi.sukunimi@hel.fi

Sisällysluettelo:

	<u>Sivu</u>
1. Johdanto	1
2. Käsitteet kansalaisuus, kieli ja syntymämaa	1
3. Ulkomaalaisten määrän kehitys Helsingissä	2
4. Ulkomaalaiset äidinkielen mukaan	6
5. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat	7
6. Ulkomaalaisten muuttoliike Helsinkiin ja Helsingistä	
6.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa	8
6.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä	10
6.3 Kokonaismuutto	11
7. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsinkiin	12
8. Ulkomaalaisten väestörakenne	17
9. Perheet ja syntyvyys	19
10. Asuminen	20
11. Työllisyys ja toimialat	22
12. Koulutus ja opiskelu	23
13. Tiivistelmä	26

1. Johdanto

Tässä raportissa käydään läpi ulkomaalaisväestön nykyistä tilaa Helsingissä. Käsiteltävinä aiheina ovat keskeiset väestölliset teemat kuten väestörakenne, muuttoliike, työllisyys ja koulutus sekä asuminen ja alueellinen sijoittuminen Helsingissä. Raportin lähdeaineistona, ellei muuta ole ilmoitettu, on käytetty Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastotietoja. Väestötilastoaineisto on pääosin vuodenvaihteesta 2004/2005.

2. Käsitteet kansalaisuus, kieli ja syntymämaa

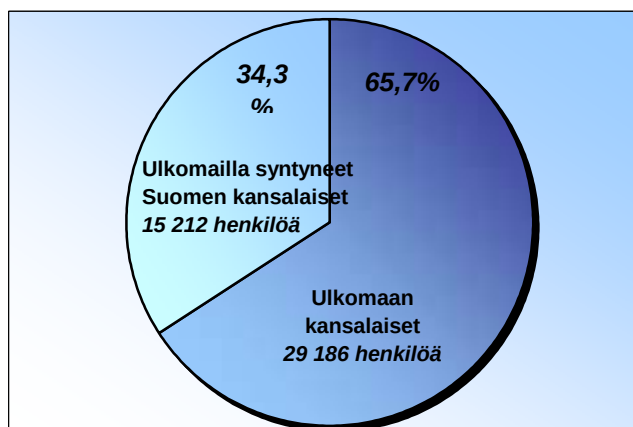
Ulkomaalaisia erityisryhmänä voidaan tarkastella tilastollisesti kansalaisuuden, syntymämaan ja kielen mukaan. Suomeen muuttaneista ulkomaalaisista osa on vaihtanut kansalaisuutensa Suomeen. Tällöin heitä voidaan tarkastella **syntymämaan** perusteella. Syntymämaaksi tilastoidaan se maa, joka on ollut äidin vakituinen kotimaa lapsen syntyessä. Ulkomailla syntyneissä voi olla mukana kansalaisuudeltaan suomalaisia, kuten Suomessa syntyneissä on ulkomaan kansalaisia.

Myös kielen mukaan voidaan tarkastella ulkomaalaisväestöä. **Äidinkieli** rekisteröidään tilastoihin samalla kun vanhemmat ilmoittavat lapsen nimen. Ulkomaalaisia voidaan tarkastella vieraskieliset-nimityksellä, jolloin siihen kuuluu kaikki muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset. Tällöin tietenkin ne ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on suomi, eivät kuulu tarkasteltavaan joukkoon. Lisäksi ruotsinruotsalaiset sekoittuvat suomenruotsalaiseen ryhmään.

Ulkomaalaisella tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen. **Kansalaisuudella** tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta sen voi myös vaihtaa muuttaessa toiseen maahan. Yhdellä henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Jos kansalaisuuksista yksi on Suomen, henkilö tilastoidaan suomalaiseksi. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, hänet tilastoidaan sen maan kansalaiseksi, jonka passilla hän on tullut maahan.

Tässä raportissa käytetään nimitystä **ulkomaalainen** tarkoittaen ulkomaan kansalaista ja nimitystä **ulkomaalais-taustainen** tarkoittaessa sekä ulkomaiden kansalaisia että ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia (kuvio 1). Ulkomaiden kansalaisissa on siis myös Suomessa syntyneitä mukana. Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset sisältävät niin suomalaiseen perheeseen ulkomailla syntyneet ja takaisin Suomeen muuttaneet, kuin ulkomaalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen ja vaihtaneet kansalaisuutensa Suomeen.

Kuvio 1. Helsingin ulkomaalaistaustaiset 1.1.2005

Ulkomaalaistaustaiset jakautuvat ulkomaan kansalaisiin ja ulkomailla syntyneisiin Suomen kansalaisiin. Yhteensä 44 398 ulkomaalaistaustaista vuoden 2005 alussa.

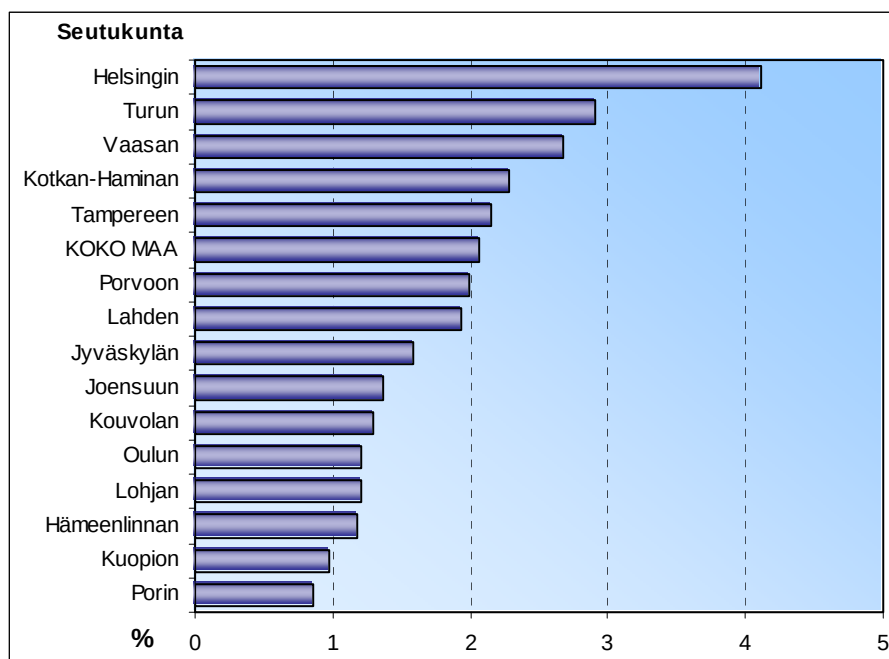
Tilastoitavaan väestöön kuuluu Helsingin kaupungin alueella vakituisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla on ollut kotipaikka Helsingissä tilastointipäivänä kuuluvat tilastoitavaan väestöön riippumatta kansalaisuudesta. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestämaan tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikanhakija saa kotipaikan vasta kun hänen hakemuksensa on hyväksytty. Kiintiöpakolaiset ja turvapaikan saaneet pakolaiset kuuluvat siis kotikuntansa väestöön. Diplomaattisissa edustustoissa tai vastaavissa työskentelevillä ulkomaan kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillään ei ole kotipaikkaa Suomessa, joten he eivät kuulu tilastoitavaan väestöön.

3. Ulkomaalaisten määrän kehitys Helsingissä

Ulkomaalaiset muodostivat 5,2 prosentin väestöosuuden kaikista helsinkiläisistä vuodenvaihteessa 2004/2005. Helsingin seudulla (12 kuntaa) ulkomaalaisten osuus väestöstä oli 4,1 prosenttia. Koko maassa asui 108 346 ulkomaan kansalaista eli 2,1 prosenttia koko Suomen väestöstä (kuvio 3). Ulkomaalaiset keskittyvät Helsinkiin, koko maan ulkomaalaisista 27 prosenttia asuu Helsingissä. Kansainvälisesti Helsingissä on kuitenkin edelleen hyvin vähän ulkomaalaisia. Vuoden 2001 tiedoilla EU:n pääkaupungeista ainoastaan Lissabonissa oli vähemmän ulkomaalaisia (3,4 %) kuin Helsingissä (4,7 %) (Urban Audit, Eurostat).

Vuonna 2004 Helsingin ulkomaalaisten määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna ensimmäisen kerran vuoden 1985 jälkeen (kuvio 5). Ulkomaalaisten määrä laski 449 henkilöllä, edellisvuotiseen verrattuna vähennystä tuli 1,5 prosenttia. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa kasvu on hidastunut; koko Suomessa kasvua oli vain 1,3 prosenttia ulkomaalaisväestön kasvaessa 1 343 henkilöllä (kuvio 4).

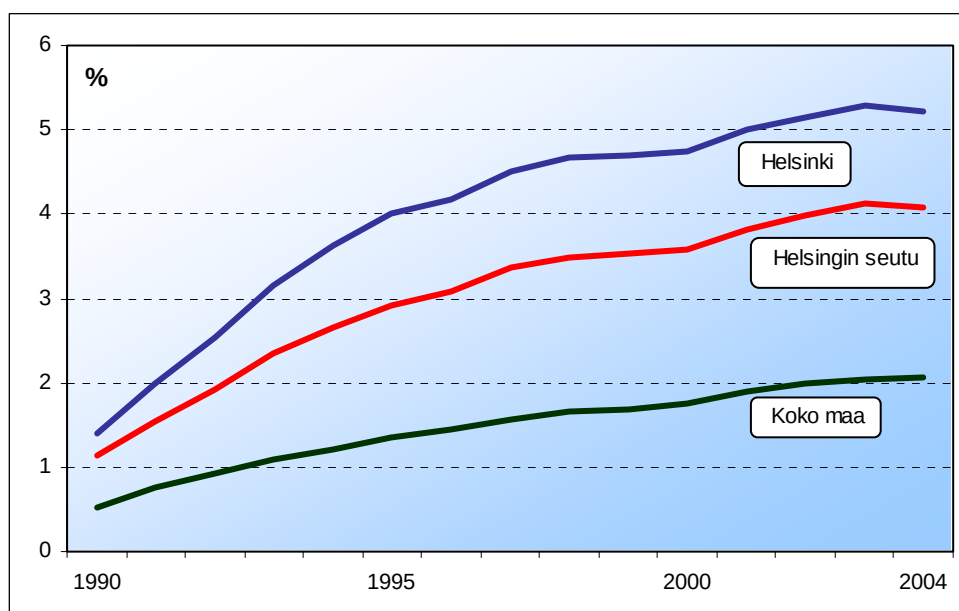
Kuvio 2. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä 31.12.2004 väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa

Helsingin seutukunta = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Vantaa

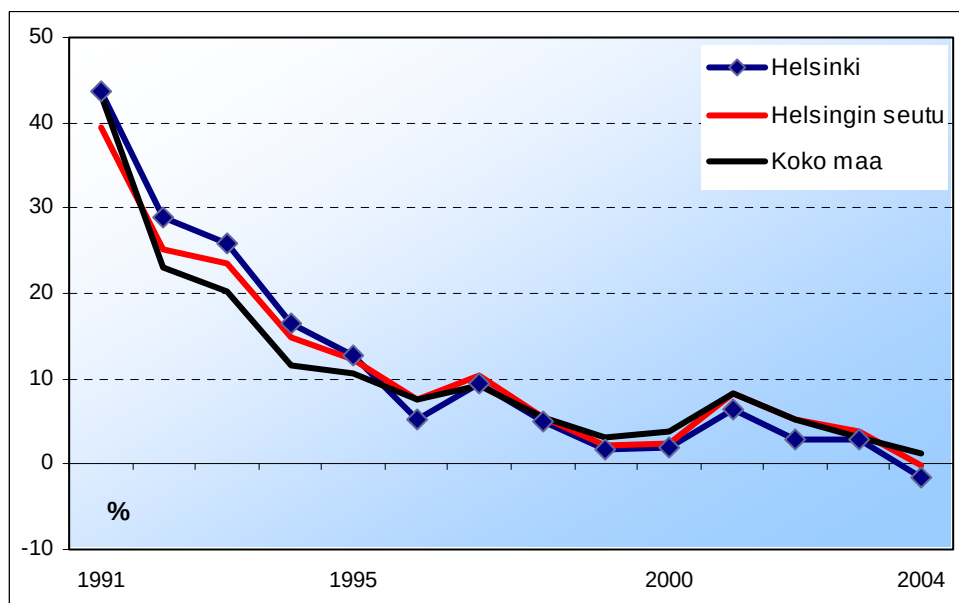
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3. Ulkomaan kansalaisten osuus Helsingin, Helsingin seudun sekä koko maan väestöstä vuosina 1990–2004

Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

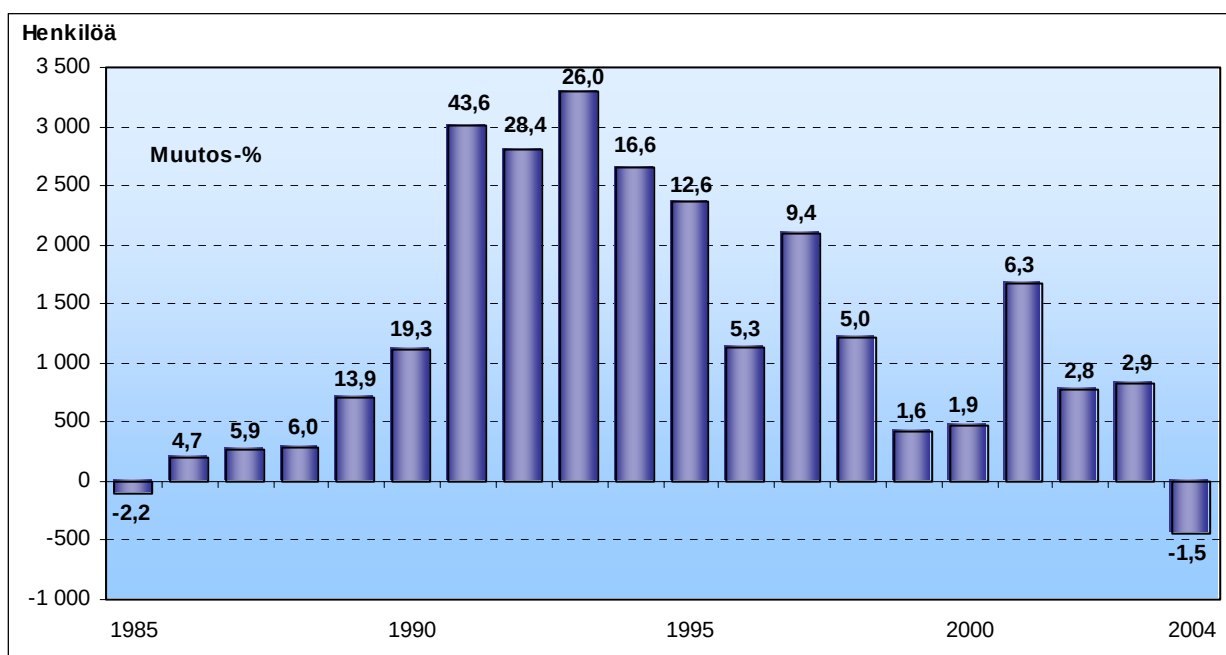
Kuvio 4. Ulkomaalaisten määrän muutos verrattuna edelliseen vuoteen 1991–2004

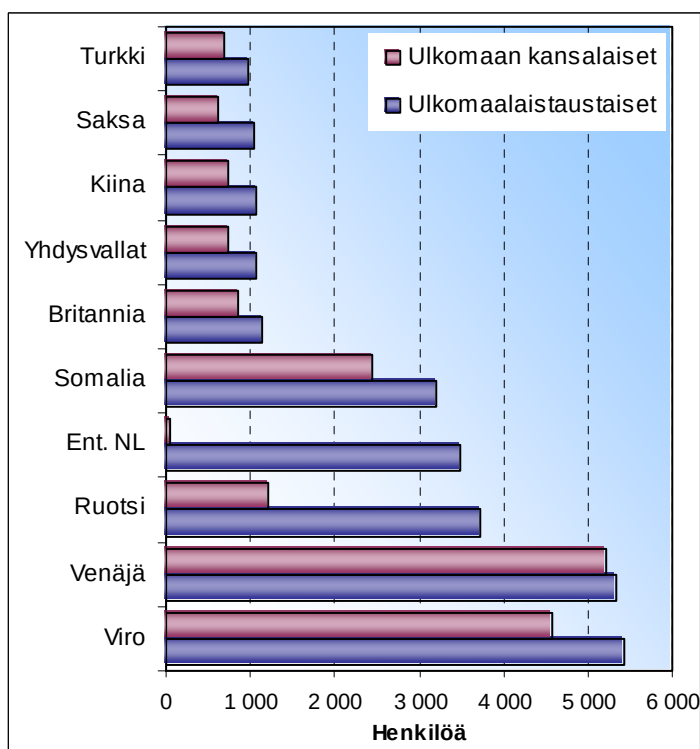
Lähde: Tilastokeskus

1990-luvun alusta lähtien ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti Helsingissä. Vuonna 1990 Helsingissä asui 5 777 ulkomaalaista ja vuoden 2005 alussa jo 29 186. Määrä on siis viisinkertaistunut viidessätoista vuodessa. Kuviosta 5. näkee ulkomaalaisten määrän nopean kasvun etenkin 1990-luvun alkupuolella. Tähän on monta syytä, joista suurimpana Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1990 ja inkerinsuomalaisten hyväksyminen paluumuuttajiksi. Somalian suuret pakolaismäärät samana aikana kasvattivat myös ulkomaalaisten määrää (kuvio 7). Ulkomaalaisten kasvun määrää voi myös selittää yleisesti Suomen kansainvälistymisellä, jota Suomen EU-jäsenyys vuonna 1995 vauhditti. 1990-luvun alun nopean kasvun jälkeen ulkomaalaisten määrän kasvu on tasoittunut niin Helsingissä, sen seudulla kuin koko maassakin.

Kuvio 5. Ulkomaan kansalaisten määrän kasvu lukumääränä sekä prosenttimuutoksena verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä vuosina 1985–2004

Kuvio 6. Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät vuonna 2005

Helsingin ulkomaan kansalaiset edustavat 147 eri kansalaisuutta. Ulkomaalaisista 33 prosenttia on EU-maista, 25 prosenttia muualta Euroopasta, 15 prosenttia Afrikasta, 20 prosenttia Aasiasta ja kaksi prosenttia Pohjois- tai Etelä-Amerikasta. Isoimpina kansalaisuusryhminä erottuvat selkeästi venäläiset (5 227 henkeä) ja virolaiset (4 583 henkeä) (kuvio 6). Venäläiset muodostavat 18 prosentin ja virolaiset 16 prosentin osuuden koko ulkomaalaisten määrästä. Kolmanneksi suurimpana ryhmänä olevien somalialaisten suhteellisen määrän kasvu on hiipunut 1990-luvun puolista välistä lähtien, yhtenä syynä Suomen kansalaisuuden saanti.

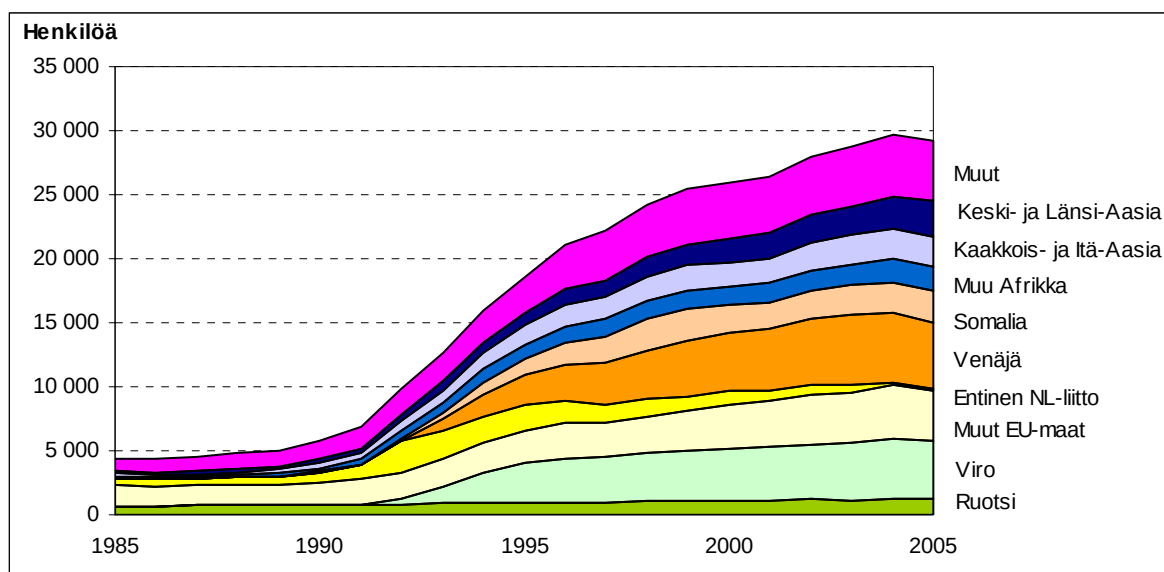
Virolaisten ja venäläisten määrä laski viime vuonna ensimmäisen kerran 1990-luvun alussa alkaneen muuttoliikkeen jälkeen. Myös taustaltaan venäläisten määrä laski, ja virolaistaustaisten määrä kasvoi hyvin vähän. EU-kansalaisten määrä laski myös edellisestä vuodesta. Ruotsalaisten, somalialaisten sekä muiden afrikkalaisten ja aasialaisten määrä kohosi, mutta vain vähän.

Koko maahan verrattuna Helsingissä on suhteessa paljon enemmän afrikkalaisia, kaikista afrikkalaisista jopa 44 prosenttia asuu Helsingissä. Suomen somalialaisväestöstä yli puolet on helsinkiläisiä. Virolaiset ovat myös keskittyneet Helsinkiin, heistä kolmannes asuu pääkaupungissa. Venäläiset eivät ole yhtä keskittyneitä, heistä viidennes on helsinkiläisiä. EU-maiden kansalaisista lähes kolmannes asuu Helsingissä, kuten myös aasialaisista.

Maahanmuuttaneita etenkin Ruotsin ja entisen Neuvostoliiton alueelta tarkasteltaessa on huomioitava kansalaisuuden ja syntymämaan välinen ero (kuvio 6, taulukko 1). Ruotsalais-taustaisia asui vuonna 2005 Helsingissä 3 721 henkeä, mutta Ruotsin kansalaisuus oli vain 1 210 henkilöllä. Suurin osa tästä selittyy Suomen kansalaisilla, jotka ovat syntyneet Ruotsissa ja muuttaneet myöhemmin takaisin Suomeen. Entisessä Neuvostoliitossa syntyneitä oli 3 491, ja edelleen 49 helsinkiläisellä on Neuvostoliiton kansalaisuus. Suurin osa muuttaneista on siis vaihtanut kansalaisuutensa Suomeen. Somalialaisten kohdalla näkyy myös kansalaisuuksien vaihto. Myös virolaiset ja venäläiset ovat vaihtaneet kansalaisuuttaan Suomeen, mutta heidän tulomuuttonsa on kuitenkin edelleen niin vilkasta, ettei heidän kansalaisuusmääränsä ole alkanut suhteessa laskemaan.

Taulukko 1. Helsingin ulkomaan kansalaiset ja ulkomaalaistaustaiset kansalaisuuden ja syntymämaan mukaan vuodenvaihteessa 2004/05

Maaryhmä	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomaalais-taustaiset
Ulkomaat yhteensä	29 186	44 398
Eurooppa	16 911	26 128
EU-maat	9 754	14 856
<i>Britannia</i>	852	1 150
<i>Ruotsi</i>	1 210	3 721
<i>Saksa</i>	614	1 050
<i>Viro</i>	4 583	5 420
Muu Eurooppa	7 157	11 272
<i>Ent. Neuvostoliitto</i>	49	3 491
<i>Venäjä</i>	5 227	5 334
Afrikka	4 348	6 186
Pohjois-Afrikka	510	1 086
Länsi-, Keski- ja Etelä-Afrikka	990	1 274
Itä-Afrikka	2 848	3 826
<i>Somalia</i>	2 447	3 208
Pohjois-Amerikka	920	1 397
<i>Yhdysvallat</i>	740	1 078
Latinalainen Amerikka ja Karibia	539	957
Aasia	5 850	8 487
Itä-Aasia	1 195	1 610
<i>Kiina</i>	731	1 074
Kaakkois-Aasia	1 168	1 848
<i>Thaimaa</i>	499	630
<i>Vietnam</i>	295	666
Keski-Aasia	1 570	2 031
<i>Intia</i>	522	706
Länsi-Aasia	1 915	2 996
<i>Irak</i>	626	871
<i>Turkki</i>	680	975
Australia ja Oseania	179	279
Valtioton ja tuntematon	439	964

Kuvio 7. Ulkomaan kansalaiset Helsingissä kansalaisuuden mukaan 1.1.1985–2005

4. Ulkomaalaiset äidinkielen mukaan

Ulkomaan kansalaisten yleisin kieli on venäjä. Vuoden 2005 alussa Helsingissä oli 6 356 venäjänkielistä, mikä on 22 prosenttia kaikista ulkomaalaisista (taulukko 2). Vironkielisiä on lähes puolet vähemmän, 3 476 henkilöä. Somalia äidinkielenään puhuvia on kolmanneksi eniten, ja lähes yhtä paljon on englantia ja suomea äidinkielenään puhuvia. Ulkomaan kansalaisista 1 844 puhuu äidinkielenään suomea, enemmistö heitä on sellaisten maiden kansalaisia, joissa suomalaisia on asunut paljon, kuten Ruotsi, Yhdysvallat, Australia ja Neuvostoliitto. Etenkin runsas paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta, Venäjältä ja Virosta on nostanut suomenkielisten määrää ulkomaalaisten parissa.

Taulukko 2. Helsingin ulkomaan kansalaiset ja koko väestö äidinkielen vuodenvaihteessa 2004/2005
Suurimmat kieliryhmät

Äidinkieli	Henkilöä	%	Äidinkieli	Henkilöä	%
Kaikki ulkomaan kansalaiset	29 186	100	Koko väestö	559 046	100
Venäjä	6 356	21,8	Suomi	484 725	86,7
Viro	3 476	11,9	Ruotsi	34 871	6,2
Somali	2 505	8,6	Vieraskieliset	39 403	7,0
Englanti	2 175	7,5	Venäjä	9 772	1,7
Suomi	1 844	6,3	Somali	4 449	0,8
Ruotsi	877	3,0	Viro	4 261	0,8
Arabia	859	2,9	Englanti	2 881	0,5
Kiina	790	2,7	Arabia	1 802	0,3
Kurdi	693	2,4	Kiina	1 338	0,2
Saksa	658	2,3	Kurdi	1 044	0,2
Espanja	654	2,2	Espanja	999	0,2
Ranska	558	1,9	Turkki	933	0,2
Muut	8 299	28,4	Muut	11 971	2,1

Koko väestön kielijakaumatilastossa näkyvät kaikki ulkomaalaistaustaiset. Vieraskielisiä on Helsingin asukkaista 7,0 prosenttia. Koko väestön vieraskielisten kielijakauma noudattaa ulkomaan kansalaisten kielijakaumaa, suurimmista kieliryhmistä löytyy eniten Suomen kansalaisiakin. Kolme suurinta kieliryhmää muodostavat lähes puolet koko vieraskieliset -ryhmästä; venäjänkielisiä on 25 prosenttia vieraskielisistä, somalinkielisiä 11 prosenttia ja vironkielisiä yhtä paljon, 11 prosenttia.

5. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat

Helsinki on ottanut vuosina 1991–2004 vastaan yhteensä 3 186 pakolaista ensimmäisenä sijoituskuntana. Suomessa kaikkiaan 140 kuntaa on vastaanottanut pakolaisia vuoden 2004 loppuun mennessä. Helsingin vastaanottamat pakolaiset käsittävät 14 prosenttia koko maan turvapaikan saaneista pakolaisista.

Monet pakolaiset muuttavat myöhemmin ensimmäisestä sijoituskunnastaan maan sisällä, pääasiallisesti isompiin kaupunkeihin. Helsingin pakolaistaustaisten määrän arvioidaan olevan huomattavasti suurempi kuin mitä alun perin vastaanotettujen pakolaisten määrä on. Pakolaismääriä pystytään tällä hetkellä kuitenkin vain arvioimaan. *(Aiheesta enemmän esim. Ahlgren-Leinvuo: Pakolaiset Suomen kunnissa – kuntapaikasta pääkaupunkiseudulle teoksessa Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla (2005). Helsingin kaupungin tietokeskus.)*

Taulukko 3. Suomen ja Helsingin vastaanottamat pakolaiset ja paluumuuttajat vuosina 1991–2005

Vuosi	Suomen vastaanottamat		Helsingin vastaanottamat			
	pakolaiset ¹⁾	paluu- muuttajat ²⁾	pakolaiset ¹⁾ (1.sijoituskuntana)	% koko maasta	paluu- muuttajat	% koko maasta
1991	1 366	..	233	17,1	1 105	..
1992	2 349	..	465	19,8	1 250	..
1993	3 689	..	435	11,8	1 793	..
1994	1 412	..	277	19,6	1 206	..
1995	1 415	..	290	20,5	826	..
1996	1 193	..	136	11,4	567	..
1997	1 406	..	257	18,3	396	..
1998	958	1 165	143	14,9	247	..
1999	1 189	1 304	75	6,3	157	12,0
2000	1 212	1 145	112	9,2	162	14,1
2001	1 857	1 052	191	10,3	124	11,8
2002	1 558	1 064	220	14,1	153	14,4
2003	1 202	772	154	12,8	90	11,7
2004	1 662	518	198	11,9	65	12,5
2005/1-4	571	166	63	11,0	20	12,0
Yht.	23 039	7 186	3249	14,1	8 161	

¹⁾ turvapaikan saaneet pakolaiset

²⁾ 1990-luvun alun tilastot puuttuvat

Lähde: Työministeriön maahanmuuttotilastot 2004, www.mol.fi/mol/fi/04_maahanmuutto/08_maahanmuuttotilastot/index.jsp

Paluumuuttajina Suomeen on ennen 1990-lukua tullut lähinnä entisiä Suomen kansalaisia. Neuvostoliiton hajoaminen herätti keskustelun inkerinsuomalaisten ja muiden suomalaisten asemasta Venäjällä, ja paluumuuttajastatus ryhdyttiin antamaan myös henkilöille, joiden suomalaisuus ulottuu monen sukupolven taakse. Paluumuuttajia on tullut Suomeen 1990-luvun alusta lähtien noin 25 000 henkilöä. 1990-luvun alun paluumuuttajamääristä ei ole tarkkoja tilastoja (1990-luvun alussa paluumuuttajia tuli maahan tavallisilla turistiviisumeilla; etnisen alkuperän mukaan ei Suomessa tilastoida), ja juuri 1990-luvun alussa tulivat isoimmat paluumuuttajamäärät. 1990-luvun puolivälistä paluumuuttajien määrä on laskenut, etenkin Virosta. 1990-luvun puolivälin jälkeen paluumuuttajista noin 80 prosenttia on tullut Venäjältä. Paluumuuton hiipumisen syinä on lähtöalueiden taloudellisten olojen kohentuminen, muuttohalukkaiden määrän vähentyminen ja Suomen kiristynyt paluumuuttopolitiikka.

Helsinki on vastaanottanut 1990-luvulla ja 2000-luvun alun aikana yli 8 000 paluumuuttajaa. Muuttotrendi on sama kuin koko Suomeen suuntautuvassa muutossa; 1990-luvun alun vuodet olivat suurimpia paluumuuttovuosia, ja niiden jälkeen muutto on hiipunut. Suurin muuttovuosi oli 1993, jolloin 1 793 paluumuuttajaa tuli Helsinkiin. 2000-luvulla paluumuuttajien vuosittainen määrä on jo laskenut alle sadan.

6. Ulkomaalaisten muuttoliike Helsinkiin ja Helsingistä

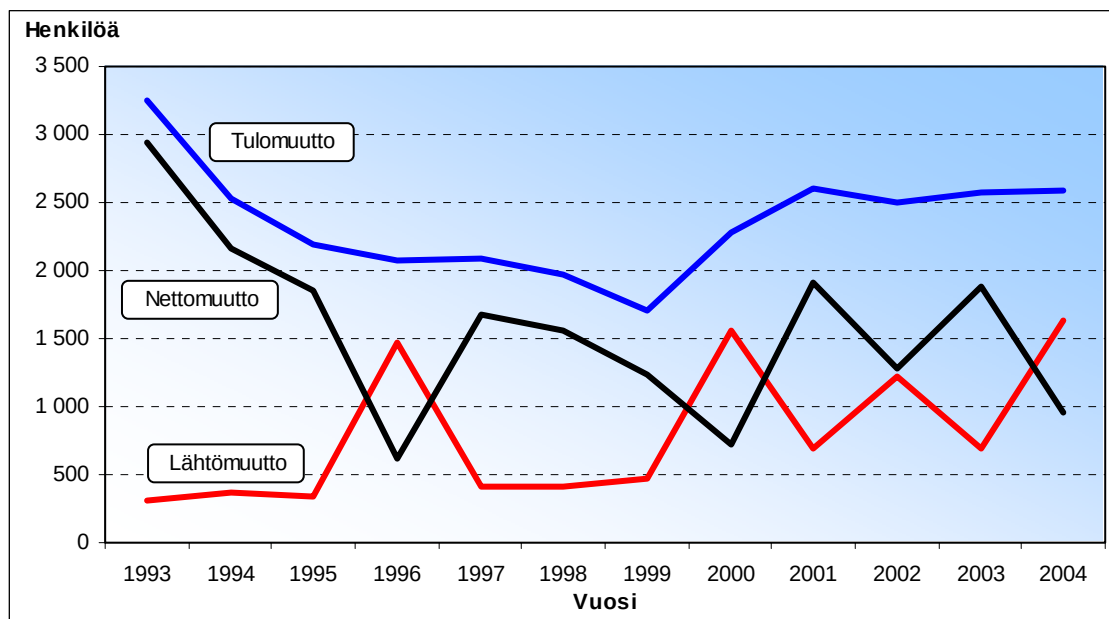
6.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa

Ulkomailta muutti Helsinkiin vuonna 2004 yhteensä 4 227 henkilöä, näistä ulkomaan kansalaisia oli 61 prosenttia eli 2 591 henkilöä. Ulkomaalaisten tulomuutto on pysynyt lähes samana koko 2000-luvun, muuttajien määrä on ollut vuosittain noin 2 500 (kuvio 8). 1990-luvun alku oli runsaamman tulomuuton aikaa, muuttajia tuli vuosittain yli 3 000. 1990-luvun loppupuoli oli pienemmän tulomuuton aikaa, tuolloin muuttajamäärät pyörivät 2 000 muuttajan vuosimäärissä.

Lähtömuuttomäärät vaihtelevat vuosittain paljon. Viime vuosina lähtömuuttajien määrä on vaihdellut kuudensadan ja yli 1 600 muuttajan välillä. Vuonna 2004 Helsingistä ulkomaille muutti 3 672 henkilöä, heistä 44 prosenttia eli 1 631 henkeä oli ulkomaan kansalaisia. Vuosina 1996, 2000, 2002 ja 2004 lähtömuutto ulkomaille on ollut poikkeuksellisen suurta. Se johtuu osittain väestörekisterin tarkistamisesta tietymättömissä olevien osalta (vaaliluetteloja varten).

Yhteensä ulkomaalaisia on muuttanut ulkomailta Helsinkiin 28 384 vuosina 1993–2004 ja lähtenyt ulkomaille 9 578 henkilöä. Helsinki on siis runsaasti muuttovoittoinen ulkomaan kansalaisten siirtolaisuudesta, nettomuutto on 18 806. Helsinki on ollut muuttovoittoinen kaikkien muuttoalueiden kanssa läpi tarkastelujakson ulkomaalaisten muuttajien suhteen.

Kuvio 8. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto ulkomaiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2004

Vuonna 2004 Helsinkiin ulkomailta muuttaneista ulkomaalaisista 38 prosentilla lähtömaa oli EU-maa ja 16 prosentilla EU:n ulkopuolinen Eurooppa. Keski- ja Länsi-Aasiasta tulleiden osuus oli 14 prosenttia, Afrikan 11 prosenttia ja Kaakkois- ja Itä-Aasian 10 prosenttia. Vuonna 2004 ulkomaalaisista tulomuuttajista puolet oli iältään 16–29-vuotiaita, ja lähes kolmannes 30–44-vuotiaita. Lapsia ja vanhuksia muutti vain vähän. Muuttajien ikärakenne poikkesi suomalaisista tulomuuttajista, joiden ikärakenne on tasaisempi, ja erityisesti pienten lasten osuus on suuri.

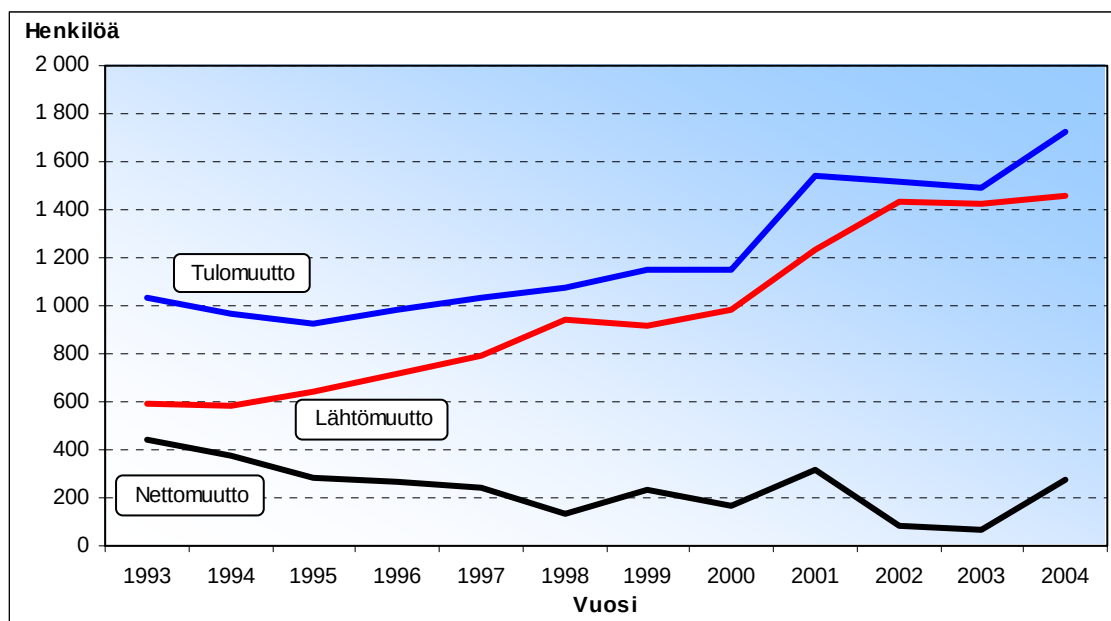
Kokonaisuudessaan 1990- ja 2000-luvun ulkomailta Helsinkiin muuttaneista reilusti yli puolet on ollut eurooppalaisia. Heidän osuutensa kaikista muuttajista on kuitenkin laskenut 1990-luvun alun noin 65 prosentista vähän päälle 50 prosentin osuuteen. Suurin osa eurooppalaisista muuttajista on tullut entisen Neuvostoliiton alueelta, etenkin 1990-luvun alussa. 2000-luvulla myös muista Euroopan maista tulevien muuttajien määrä on kasvanut. Aasialaisten osuus muuttajista on noussut tasaisesti, 1990-luvun alussa muuttajista vajaa viidennes (17 %) oli aasialaisia, 2000-luvulla jo neljännes (25 %). Afrikkalaisten osuus muuttajista on ollut 10 prosentin luokkaa.

Läpi ajanjakson poismuuttaneista ulkomaalaisista kahden kolmasosan kohdemaana on ollut Euroopassa. Vuonna 2004 ulkomaalaisista muuttajista 63 prosenttia muutti EU-maihin, 9 prosenttia muualle Eurooppaan, 8 prosenttia Pohjois-Amerikkaan ja 7 prosenttia Kaakkois- tai Itä-Aasiaan. Muuttajista kaksi viidestä oli iältään 30–44-vuotiaita (43 %), lähes kolmannes 16–29-vuotiaita (29 %) ja vajaa viidennes 45–64-vuotiaita (17 %). Vanhusten ja lasten määrä poismuuttaneissa oli hyvin pieni. Suomalaisista lähtömuuttajista ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa ja lasten osuus on melko suuri, alle 6-vuotiaita muuttajia on kymmenen prosenttia.

6.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä

Ulkomaalaisten muuttoliike maan sisällä muualta Suomesta Helsinkiin ja Helsingistä muualle Suomeen on vilkasta, ja sekä tulo- että lähtömuutto ovat vilkastuneet 2000-luvulla (kuvio 9). Muualta maasta Helsinkiin on muuttanut vuosina 1993–2004 yhteensä 14 599 henkilöä ja Helsingistä muualle 11 711 henkilöä. Tältä jaksolta Helsingin nettomuutto on siis positiivinen 2 890 henkilöllä. Maan sisäisessä muuttoliikkeessä ulkomaalaisten lähtömuutot ovat kasvaneet 1990-luvun alusta nopeammin kuin tulomuutot. Helsinki onkin enää vain niukasti muuttovoittoinen ulkomaan kansalaisista muiden Suomen alueiden suhteen.

Kuva 9. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto Suomen muiden alueiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2004

Vuonna 2004 muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista aasialaisten osuus oli suuri, 33 prosenttia. EU-maiden kansalaiset käsittivät 23 prosentin osuuden ja afrikkalaiset 14 prosentin. Venäläisten osuus oli 15 ja virolaisten 12 prosenttia. Ikärakenteeltaan tulijat olivat hyvin nuoria; lähes puolet oli 16–29-vuotiaita ja lähes kolmannes 30–44-vuotiaita. Alle 15-vuotiaiden osuus oli 13 prosenttia.

1990-luvulla muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista eurooppalaiset käsittivät puolet. Etenkin EU-maiden ulkopuolisten, suurimpina ryhminä venäläisten ja virolaisten tulomuutto on ollut vilkasta, ja se on kasvanut läpi vuosikymmenen. Myös aasialaisten tulomuuttajien määrä on hieman kasvanut, kokonaistulomuutosta 2000-luvulla heidän osuutensa on neljännes. Afrikkalaisten osuus on laskenut 1990-luvun alun 30 prosentista viime vuosien 15 prosenttiosuuteen muuttajien lukumäärän pysyessä tasaisena.

Helsingistä muualle Suomeen muuttaneista EU-maiden kansalaiset käsittivät kolmanneksen (31 %) vuonna 2004. Lähtijöitä oli melko tasaisesti kaikista kansalaisuusryhmistä viime vuonna. Virolaiset ja venäläiset muuttavat Helsingistä muualle Suomeen vilkkaasti, molemmat ryhmät käsittivät 14 prosenttia poismuuttajista. Myös lähtömuuttajissa ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa, 16–29-vuotiaita on lähes puolet. Alle 15-vuotiaiden osuus muuttajista on kuitenkin vain 7 prosenttia.

6.3 Kokonaismuutto

Vieraskielisten muuttoliikettä tarkastellessa vuonna 2004 Helsinki sai vieraskielisistä muuttovoittoa etenkin ulkomailta, mutta muuttajia tuli runsaasti myös muulta Suomesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Helsinki taas menetti vieraskielisiä muihin pääkaupunkiseudun kuntiin, ja muun Helsingin seudun kanssa tulo- ja lähtömuutto oli lähes yhtä suurta.

Helsingin ulkomaalaisten muuttoliikkeelle luonteenomaista onkin runsas tulomuuttoliike ulkomailta sekä vilkas muuttoliike maan sisällä, jossa nettomuutto jää usein tasan. Monet ulkomailta tulevat muuttavat ensin Helsinkiin ja myöhemmin muualle Suomeen, suuri osa lähtömuuttoista kohdistuu muualle pääkaupunkiseudulle.

Yleisesti Helsingin ulkomaalaisväestö on hyvin muuttoaltista väestöä. Koko Helsingin väestön kaupungin ulkopuolelle suuntautuva lähtö- ja tulomuuttojen määrä suhteessa koko väestöön antaa muuttoalttiisuusluvuksi 117 promillea vuonna 2004. Vastaavasti ulkomaalaisista 254 tuhatta kohden muutti joko maansisäisesti tai siirtolaisina. Ulkomaalaisväestön suuri muuttoalttiisuus on odotettavaa; jo nuorekkaan ikärakenteensakin vuoksi he ovat alttiimpia muuttamaan. Monet ulkomaalaiset ovat lisäksi vain tietyn ajan Helsingissä esimerkiksi työn tai opiskelun vuoksi.

Kokonaismuuttoja vuonna 2004 tarkasteltaessa Helsinki kärsi isoimmat muuttotappiot EU-maiden kansalaisista (taulukko 4). Vuonna 2004 ainoastaan keski- ja länsi-aasialaisista oli muuttovoittoa tasaisesti sekä ulkomaiden että muun Suomen kanssa. Kansalaisuusryhmittäin tarkasteltuna pienissä kansalaisuusryhmissä muuttoalttiisuus nousee helposti korkeaksi. Isommissa ryhmissä hyvin vilkkaasti muuttivat aasialaiset. Myös EU-maiden kansalaiset, etenkin vuonna 2004 liittyneiden maiden sekä pohjois- ja etelä-amerikkalaiset vaihtoivat runsaasti asuinpaikkaansa. Sen sijaan afrikkalaiset ja venäläiset muuttivat vähän, ja virolaisetkin alle ulkomaalaisten keskiarvon.

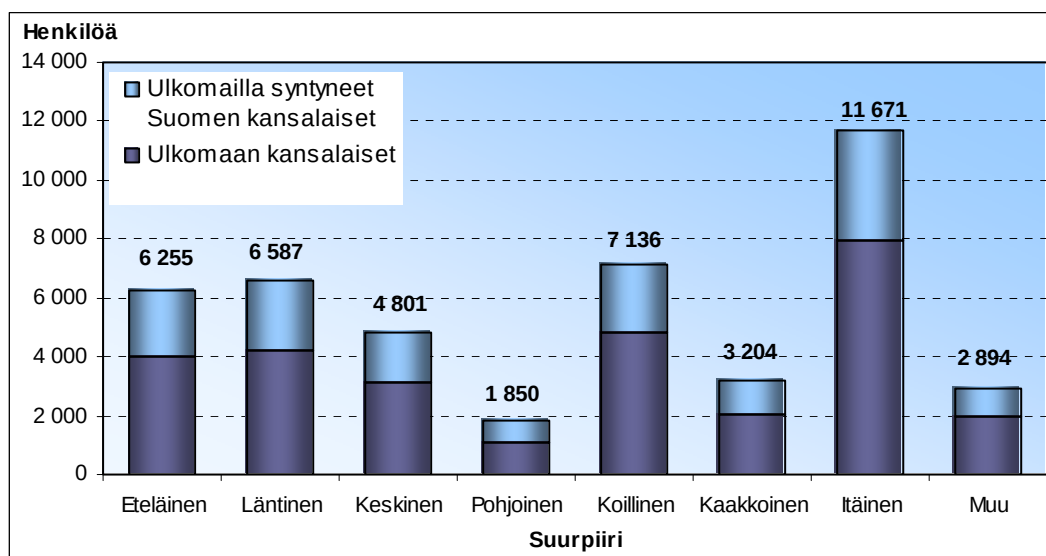
Taulukko 4. Helsingin ulkomaan kansalaisten nettomuutto vuonna 2004

Maaryhmä	Kotimainen nettomuutto	Ulkomainen nettomuutto	Nettomuutto yhteensä	Muuttoalttiuus %
Eurooppa (pl. Suomi)	55	174	229	241
EU-maat	-52	-74	-126	287
<i>Ruotsi</i>	-7	47	40	255
<i>Viro</i>	5	83	88	234
Muut v. 2004 liittyneet maat	-9	-35	-44	335
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	-8	3	-5	298
Muu Eurooppa	115	245	360	173
<i>Venäjä</i>	58	213	271	160
Afrikka	76	242	318	177
Pohjois-Amerikka	-34	22	-12	430
Latinalainen Amerikka ja Karibia	-5	58	53	328
Kaakkois- ja Itä-Aasia	-40	158	118	312
Keski- ja Länsi-Aasia	204	284	488	317
Australia ja Oseania	-6	6	0	324
Valtioton ja tuntematon	24	16	40	191

7. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsinkiin

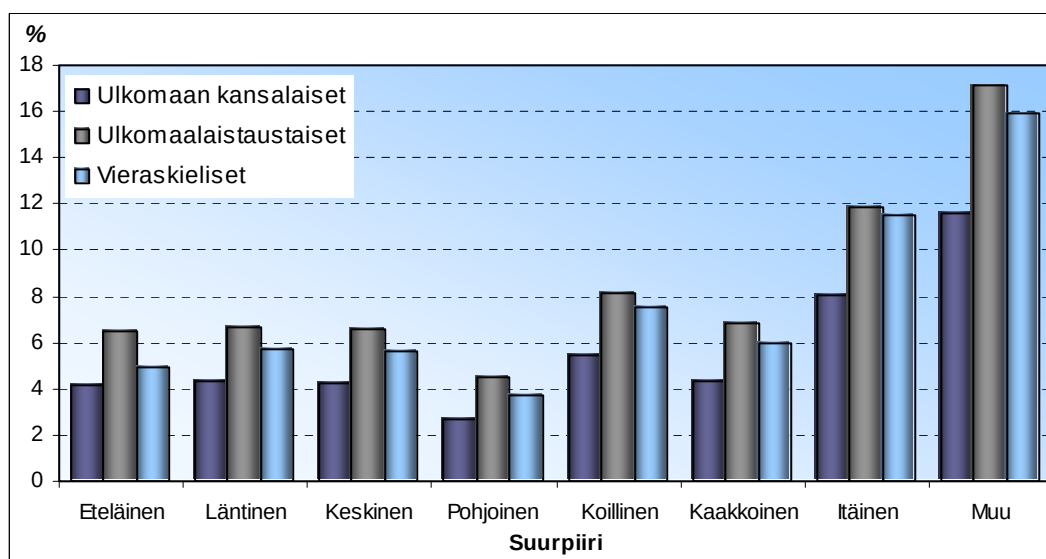
Ulkomaalaiset ovat sijoittuneet asumaan ympäri Helsinkiä. Eniten ulkomaalaisia on Itäisessä suurpiirissä, 11 671 henkilöä, heistä 7 970 on ulkomaan kansalaisia ja loput ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia (kuvio 10). Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu kussakin lähes saman verran ulkomaalaistaustaisia, 6 000–7 000 henkilöä. Pohjoisessa ja Kaakkoisessa suurpiirissä asuu vähiten ulkomaalaistaustaisia. Kokonaisuudessaan 44 398 ulkomaalaistaustaista muodostaa 7,9 prosentin osuuden koko Helsingin väestöstä. Tuo keskiarvo ylittyy suurpiireistä Itäisessä (11,8 %) ja Koillisessa (8,1 %) suurpiirissä (kuvio 11). Samoin ulkomaan kansalaisten ja vieraskielisten suhteellinen osuus ylittää kaupungin keskiarvon vain noissa kahdessa suurpiirissä.

Kuvio 10. Ulkomaalaistaustaiset suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2004/2005

Yhteensä ulkomaalaistaustaisia Helsingissä 44 398 henkilöä, heistä ulkomaan kansalaisia 29 186 ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia 15 212 henkilöä.

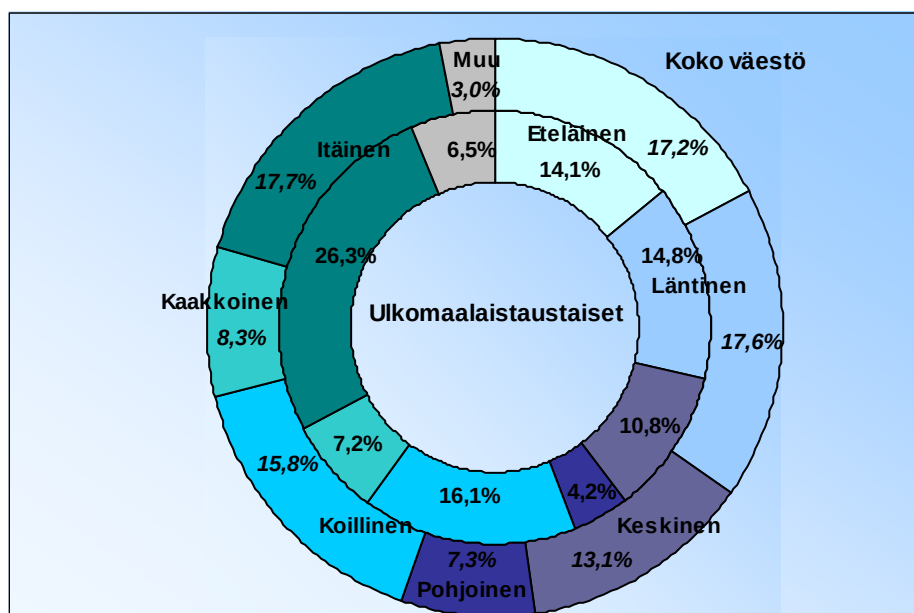
Kuvio 11. Ulkomaan kansalaisten, ulkomaalaistaustaisen ja vieraskielisten osuudet suurpiireittäin alueen koko väestöstä vuodenvaihteessa 2004/2005

Ulkomaan kansalaisia Helsingissä yhteensä 29 186 henkilöä eli 5,2 % väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia 44 398 henkilöä eli 7,9 % koko väestöstä. Vieraskielisiä (muut kuin suomen- ja ruotsinkieliset) 39 450 henkilöä eli 7,1 % väestöstä.

Yli neljännes, 26 prosenttia, Helsingin ulkomaalaistaustaisista asuu Itäisessä suurpiirissä. Koko väestöstä siellä asuu vain vajaa viidennes (18 %) (kuvio 12). Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu kussakin likimain sama osuus, noin 15 prosenttia ulkomaalaistaustaisista. Keskisessä suurpiirissä asuu 11 prosenttia, Kaakkoisessa 7 prosenttia ja Pohjoisessa 4 prosenttia ulkomaalaistaustaisista. Kuviosta 12. näkee, että ulkomaalaistaustaisten alueellinen osuus on hieman suurempi verrattuna koko väestön alueosuuteen Koillisessa peruspiirissä ja selvästi suurempi Itäisessä peruspiirissä. Muissa peruspiireissä ulkomaalaisten osuus ei ylitä koko väestön alueosuutta.

Kuvio 12. Koko väestön ja ulkomaalaistaustaisten jakautuminen suurpiireittäin

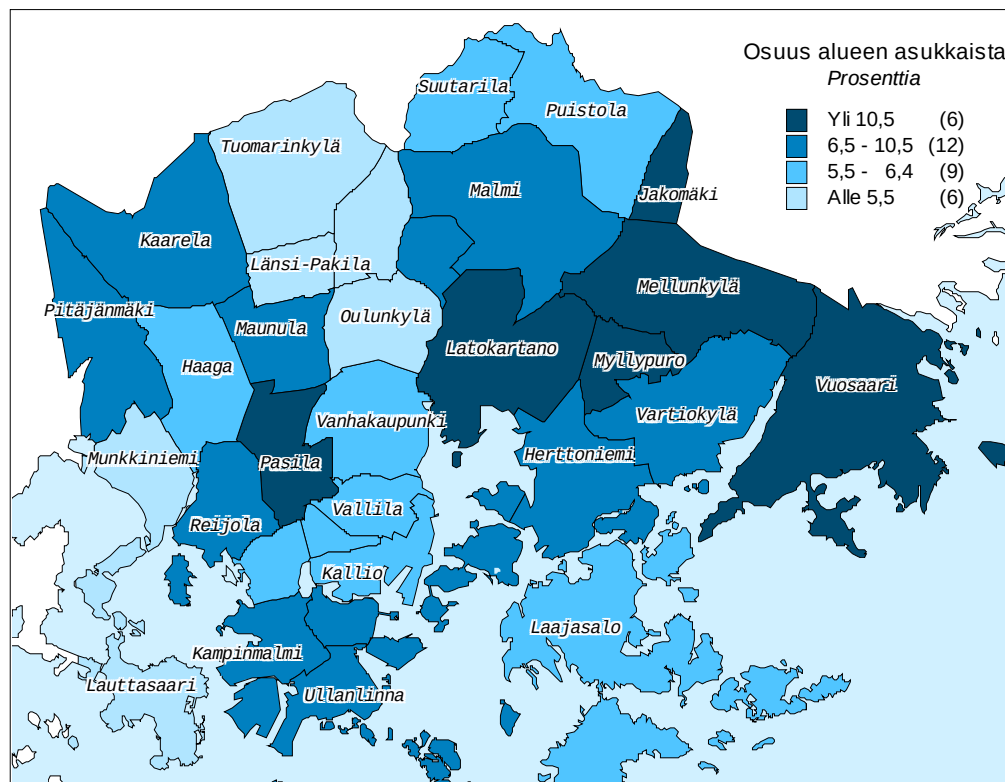
Ulkorenkaassa koko väestö, yhteensä 100 % ja sisärenkaassa ulkomaalaistaustaiset, yhteensä 100 %.

Kuvioissa 13. ja 14. näkyy ulkomaan kansalaisten ja ulkomaalaistaustaisten muodostama väestöosuus peruspiireittäin. Sekä ulkomaalaisten että ulkomaalaistaustaisten korkea väestöosuus näkyy itäisissä kaupunginosissa; pohjoisissa ja läntisissä peruspiireissä osuus taas on pieni.

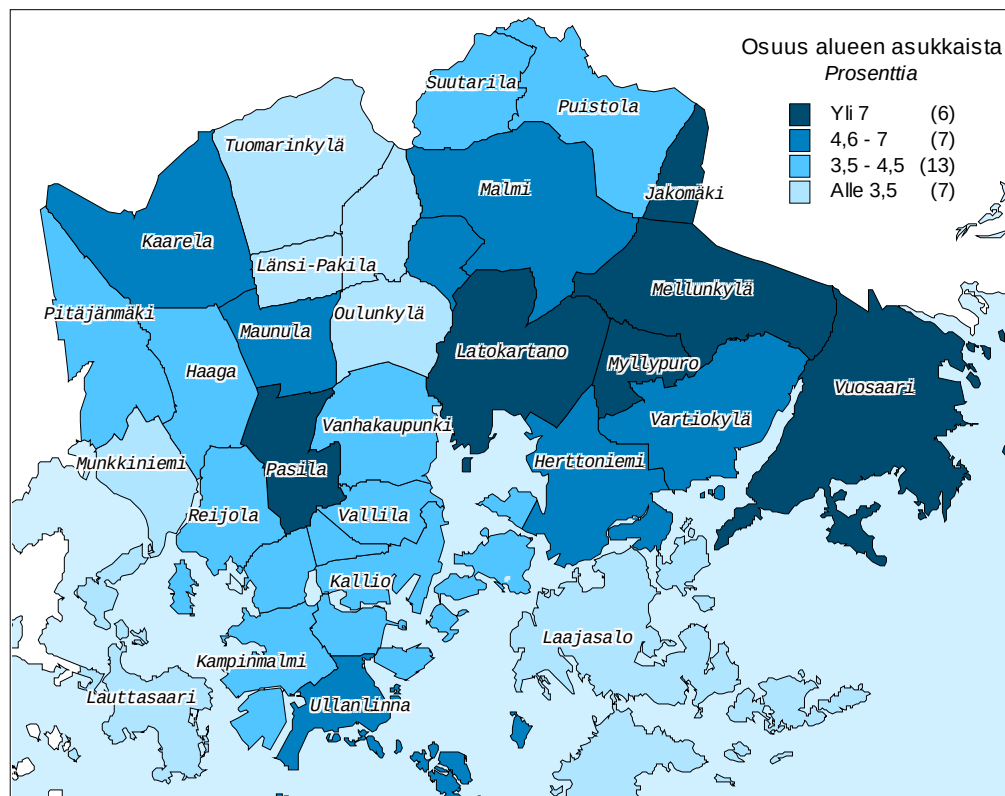
Itäisen suurpiirin sisällä, jossa ulkomaalaistaustaisten osuus koko väestöstä on kaupungin suurin, 11,8 prosenttia, erityisesti ulkomaalaistaustaisten keskittymiksi nousevat Meri-Rastila, Kivikko, Kallahti ja Itäkeskus. Yli suurpiirin keskiarvon nousevat myös Myllypuro, Kontula, Vesala ja Kurkimäki. Koillisesta suurpiiristä, jossa ulkomaalaistaustaisten osuus on 8,1 prosenttia, löytyy Viikin tiedepuistossa kaupungin korkein ulkomaalaisten osuus väestöstä, 23 prosenttia. Myös Jakomäessä, Pihlajistossa, Pihlajamäessä, Latokartanossa, Pukinmäessä, Tapulikaupungissa sekä Ylä- ja Ala-Malmilla ulkomaalaistaustaisten osuudet nousevat yli Koillisen piirin keskiarvon. Muita alueita, joissa ulkomaalaistaustaisten suhteellinen osuus on korkeahko, ovat Itä-Pasila (14 %), Kaivopuisto (14 %), Koskela (9 %), Kluuvi (11 %), Veräjäläakso (11 %), Ruoholahti (7 %), Malminkartano (10 %) ja Munkkisaari (10 %).

Yleisesti ulkomaalaisten osuus nousee korkeammiksi alueilla, joissa on tiiviimpää asutusta ja laskee pientaloalueilla. Karkeasti ulkomaalaisten sijoittumisesta Helsinkiin voi tehdä jaon kolmenlaiseen ryhmään: ulkomaisten opiskelijoiden keskittymät alueilla, joissa on paljon opiskelija-asuntoja; alueet, joissa on paljon kaupungin vuokra-asuntoja sekä eteläinen kantakaupungin alue.

Kuvio 13. Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen koko väestöstä peruspiireittäin vuodenvaihteessa 2004/2005

Kuvio 14. Ulkomaan kansalaisten osuus alueen koko väestöstä peruspiireittäin vuodenvaihteessa 2004/2005

Kansalaisuusryhmittäin katsottuna selkeästi keskittyneitä ryhmiä ovat virolaiset ja venäläiset, joista yli kolmannes asuu Itäisessä ja viidennes Koillisessa suurpiirissä (taulukko 5). Afrikkalaisista ja aasialaisista vajaa kolmannes asuu Itäisessä suurpiirissä. Myös EU-maiden kansalaisista neljännes asuu Itäisessä suurpiirissä, monista yksittäisistä eurooppalaisista kansallisuusryhmistä selkeä enemmistö taas asuu eteläisessä suurpiirissä. Määrällisesti suurten ulkomaalaisryhmien, eli virolaisten, venäläisten ja somaleiden, sijoittuminen enemmän Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin saa koko ulkomaalaisväestön sijoittumisen painottumaan noille kahdelle alueelle.

Taulukko 5. Koko väestö ja ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2004/05

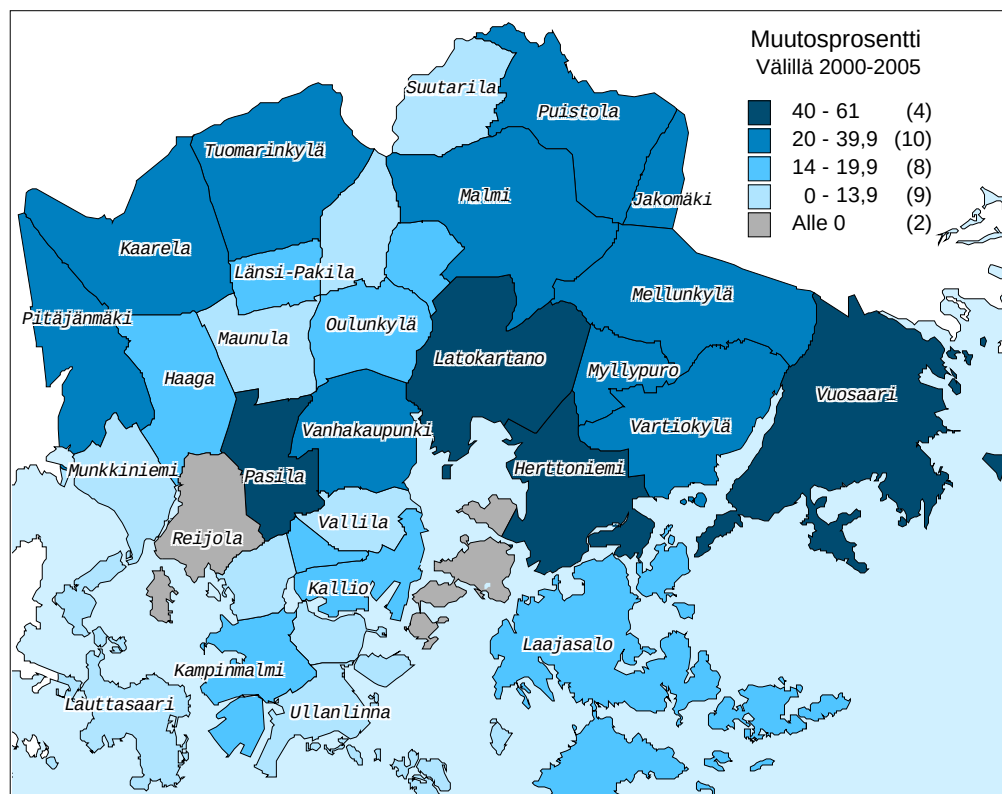
Maaryhmä	Koko kaupunki	Suurpiiri Eteläinen	Läntinen	Keskinen	Pohjoinen	Koillinen	Kaakkoin.	Itäinen	Muut
Asukkaat yhteensä	559 046	96 030	98 545	73 030	41 035	88 184	46 610	98 711	16 901
Ulkomaat yhteensä	29 186	4 011	4 222	3 104	1 093	4 808	2 010	7 973	1 965
Eurooppa	16 911	2 613	2 434	1 625	633	2 900	1 189	4 725	792
EU-maat	9 754	1 842	1 458	1 088	386	1 454	706	2 346	474
<i>Ruotsi</i>	1 210	389	195	150	62	92	104	174	44
<i>Viro</i>	4 583	297	581	408	162	974	329	1 640	192
Muut v. 2004 liittyneet maat	479	134	72	55	19	55	25	92	27
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	292	109	59	28	16	19	19	24	18
Muu Eurooppa	6 865	662	917	509	231	1 427	464	2 355	300
<i>Venäjä</i>	5 227	559	630	355	175	1 125	364	1 818	201
Afrikka	4 348	223	589	488	184	731	311	1 289	533
Pohjois-Amerikka	920	303	135	94	40	51	55	112	130
Latinalainen Amerikka ja Karibia	539	127	80	92	19	59	31	79	52
Kaakkois- ja Itä-Aasia	2 363	395	383	325	72	331	122	549	186
Keski- ja Länsi-Aasia	3 487	264	522	429	107	642	260	1 047	216
Australia ja Oseania	179	53	22	22	12	13	15	15	27
Valtioton ja tuntematon	439	33	57	29	26	81	27	157	29
	%								
Asukkaat yhteensä	100	17,2	17,6	13,1	7,3	15,8	8,3	17,7	3,0
Ulkomaat yhteensä	100	13,7	14,5	10,6	3,7	16,5	6,9	27,3	6,7
Eurooppa	100	15,5	14,4	9,6	3,7	17,1	7,0	27,9	4,7
EU-maat	100	18,9	14,9	11,2	4,0	14,9	7,2	24,1	4,9
<i>Ruotsi</i>	100	32,1	16,1	12,4	5,1	7,6	8,6	14,4	3,6
<i>Viro</i>	100	6,5	12,7	8,9	3,5	21,3	7,2	35,8	4,2
Muut v. 2004 liittyneet maat	100	28,0	15,0	11,5	4,0	11,5	5,2	19,2	5,6
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	100	37,3	20,2	9,6	5,5	6,5	6,5	8,2	6,2
Muu Eurooppa	100	9,6	13,4	7,4	3,4	20,8	6,8	34,3	4,4
<i>Venäjä</i>	100	10,7	12,1	6,8	3,3	21,5	7,0	34,8	3,8
Afrikka	100	5,1	13,5	11,2	4,2	16,8	7,2	29,6	12,3
Pohjois-Amerikka	100	32,9	14,7	10,2	4,3	5,5	6,0	12,2	14,1
Latinalainen Amerikka ja Karibia	100	23,6	14,8	17,1	3,5	10,9	5,8	14,7	9,6
Kaakkois- ja Itä-Aasia	100	16,7	16,2	13,8	3,0	14,0	5,2	23,2	7,9
Keski- ja Länsi-Aasia	100	7,6	15,0	12,3	3,1	18,4	7,5	30,0	6,2
Australia ja Oseania	100	29,6	12,3	12,3	6,7	7,3	8,4	8,4	15,1
Valtioton ja tuntematon	100	7,5	13,0	6,6	5,9	18,5	6,2	35,8	6,6

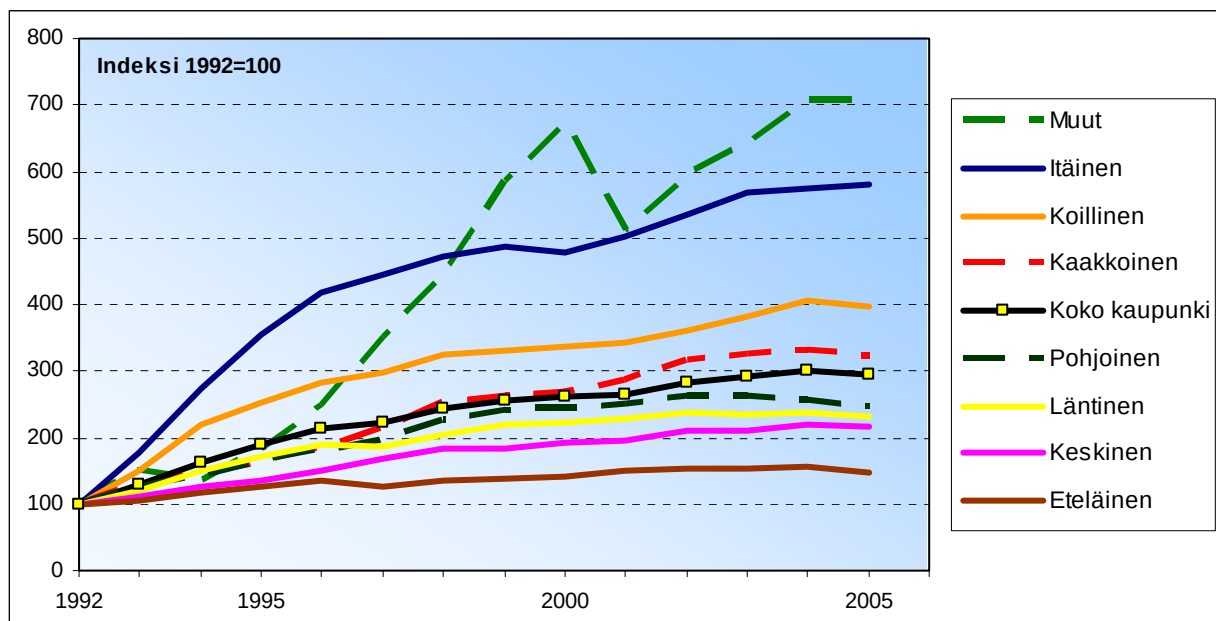
Ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut 2000-luvulla lähes jokaisessa peruspiirissä, koko kaupungissa kasvua on ollut 24 prosenttia (lukuista puuttuu ne ulkomaalaistaustaiset, joiden asuinpaikkaa ei tiedetä) (kuvio 15). Määrällisesti kasvu on ollut suurinta Vuosaaren ja Mellunkylän peruspiireissä, niissä ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut 1 200 – 1 400 henkilöllä. Suhteellisesti suurinta kasvu on ollut Vuosaassa ja Latokartanossa, joissa kasvua on ollut 2000-luvun alusta yli 50 prosenttia. Nopeaa kasvua on ollut myös Herttoniemessä ja Pasilassa.

Ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu on edelleen keskittynyt itäisiin kaupunginosiin, mutta kasvu on hidastunut niissä verrattuna muihin alueisiin (kuviot 15 ja 16). Sen sijaan Pohjois-Helsingin alueilla sekä Helsingin keskellä – Pasilan, Vanhankaupungin, Latokartanon ja Herttoniemen alueilla ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti. Näiden alueiden uudet asuinalueet ja opiskelija-asuntoalueet ovat nostaneet alueet kasvun kärkeen. Ulkomaalaistaustaisten määrä on vähentynyt 2000-luvun aikana kahdessa peruspiirissä, Reijolassa ja Kulosaassa. Eteläisillä ja läntisillä alueilla kasvu on pysynyt lähes paikallaan 2000-luvulla.

Vuodesta 1992 ulkomaalaisten määrä on pysynyt lähes paikallaan Eteläisessä suurpiirissä ja kasvanut hyvin hitaasti Keskisessä, Läntisessä ja Pohjoisessa suurpiirissä (kuvio 16). Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä kasvu on ollut taas hyvin nopeaa. Suurin kasvu ajoittuu 1990-luvun alkuun. Itäinen ja Koillinen suurpiiri asuttivatkin 1990-luvun alun suuren tulomuuttajien määrän, muihin alueisiin muuttoliikkeellä oli vain vähän vaikutusta

Kuvio 15. Ulkomaalaistaustaisten määrän muutos peruspiireittäin vuodenvaihteesta 1999/2000 vuodenvaihteeseen 2004/2005

Kuvio 16. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos suurpiireittäin 1992–2005

8. Ulkomaalaisten väestörakenne

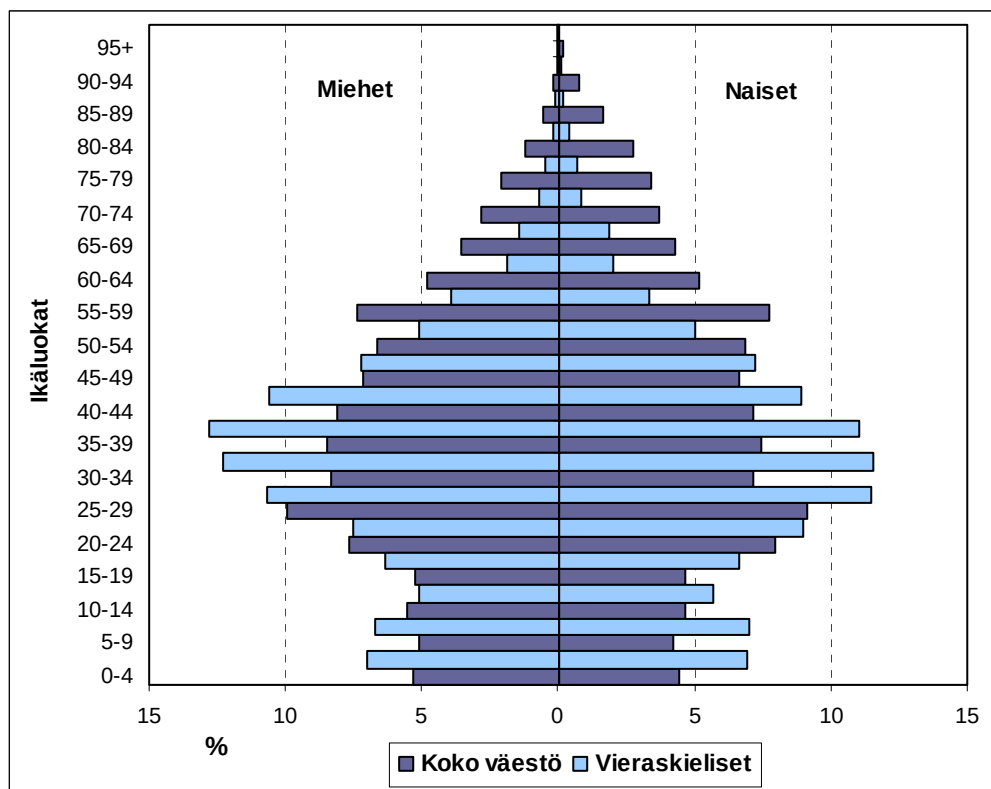
Koko kaupungin väestössä naisia on enemmän, 53 prosenttia, mikä johtuu pääasiassa naisten pidemmästä eliniästä. Ulkomaalaisista miehiä on enemmän, 53 prosenttia, mikä osittain selittyy heidän pienistä vanhemmista ikäluokista. Kansalaisuusryhmittäin sukupuolierot ovat suuriakin. EU-maiden kansalaisista 56 prosenttia on miehiä, kun taas virolaisista 54 prosenttia ja venäläisistä jopa 59 prosenttia on naisia. Useimmissa kansalaisuusryhmissä miehiä on enemmistö, mutta suurten kansalaisuusryhmien naisenenemmistöt korjaavat kokonaissukupuolijakauman lähes tasan.

Helsingin vieraskielisen väestön rakenne on nuorekkaampi kuin koko kaupungin väestön (kuvio 17). Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työkäisissä ja lapsissa. Alle 15-vuotiaita vieraskielisistä on 19,2 prosenttia, koko väestön vastaava osuus on 14,5 prosenttia. Vieraskielisistä yli 65-vuotiaita on vain 3,5 prosenttia, kun koko kaupungin asukkaista heitä on 13,8 prosenttia.

Työkäisiä (15–64-vuotiaita) vieraskielisistä on 77 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöstä (72 %). Nuorten työkäisten osuus on vieraskielisistä huomattavasti suurempi kuin koko väestöllä, vieraskielisistä 25–39-vuotiaita on 35 prosenttia, koko väestöstä heitä on 25 prosenttia. Vanhempia työkäisiä on vieraskielisissä jo vähemmän, 50–64-vuotiaita on 11 prosenttia, koko väestössä heitä on 19 prosenttia.

Vieraskielisen väestön painotus on siis kolmenkymmenen ja neljänkymmenen ikävuoden välillä. Tämä viittaa vasta hiljakkoin alkaneeseen muuttoliikkeeseen, yleensä nuoret aikuiset ovat alttiimpia muuttamaan, ja Helsingin ulkomaalaisväestö ei ole vielä ehtinyt vanhentua.

Kuvio 17. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne vuodenvaihteessa 2004/2005

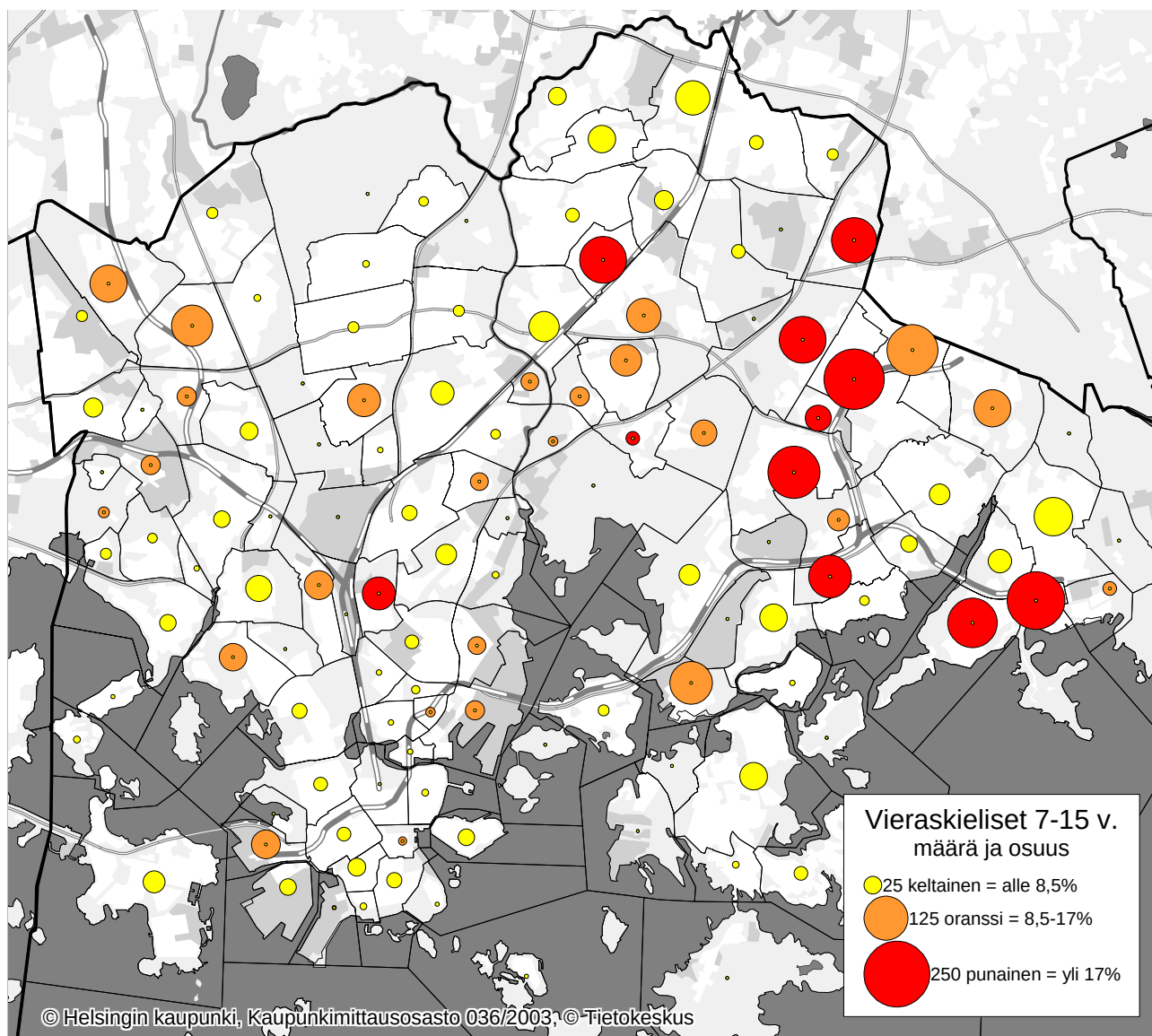

Isoimmista kansalaisuusryhmistä ruotsalaisilla on vanhin ikärakenne, yli 65-vuotiaita heistä on 13 prosenttia. EU-maiden kansalaisten painotus on vanhemmissa työikäisissä, venäläisillä ja virolaisilla ikärakenne on tasaisempi. Afrikkalaisten ikärakenne poikkeaa muista ryhmistä, heillä lapsia ja nuoria on paljon ja yli 65-vuotiaiden osuus on erittäin pieni, alle yhden prosentin. Lapsien osuus vaihtelee paljon kansalaisuuksittain. EU-maiden kansalaisista lapsia (0–15-vuotiaita) on vain kymmenesosa (11 %), kun afrikkalaisväestöstä jopa kolmannes (30 %) on lapsia. Myös keski- ja länsiaasialaisilla lasten osuus on suuri, 20 prosenttia.

Vuodenvaihteessa 2004/2005 vieraskielisiä peruskouluikäisiä eli 7–15-vuotiaita oli 4 189, mikä on 8,5 prosenttia koko ikäryhmästä. Määrällisesti eniten vieraskielisiä koululaisia on Itäisessä suupiirissä (kuvio 18). Vieraskielisten koululaisten osuus saman ikäisistä on yli kaksinkertainen kaupungin keskiarvoon nähden Itäisen suurpiirin alueilla sekä Jakomäessä, Ylä-Malmilla, Itä-Pasilassa ja Viikin tiedepuistossa.

Ulkomaan kansalaisista 13 prosenttia on syntynyt Suomessa. Eri kansalaisuusryhmillä määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti. Ruotsalaisista lähes puolet on syntynyt Suomessa (47 %), joka kertoo monien pitkästä oleskelusta Suomessa, etenkin kun ruotsalaisten ikärakenteen painotus oli vanhemmissa ikäpolvissa. EU-maiden kansalaisista 14 prosenttia on syntynyt Suomessa, mutta virolaisista vain 8 prosenttia, venäläisistäkin 8 prosenttia ja aasialaisista 9 prosenttia. Afrikkalaisista sitä vastoin viidennes (20 %) on syntynyt Suomessa, somalialaisista 26 prosenttia. Suomessa syntyneiden osuus kertoo väestöryhmän maassa-oleskeluajasta, vaikkakin kulttuuriset erot sekoittavat vertailua – lapsimäärät vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Samalla se kertoo myös maahan sopeutumisesta, perheen perustaminen sitouttaa usein hyvin asuinalueeseen.

Kuvio 18. Muut kuin suomen ja ruotsinkieliset 7–15-vuotiaat osa-alueittain vuodenvaihteessa 2004/2005

Ympyrän koko = kieliryhmään kuuluvien määrä osa-alueella

Ympyrän väri = kieliryhmään kuuluvien osuus osa-alueen kaikista 7-15-vuotiaista. Helsingin keskiarvo 8,5 %

Punainen = osuus yli kaksinkertainen kaupungin keskiarvoon nähden

Oranssi = osuus 1-2-kertainen

Keltainen = osuus alle kaupungin keskiarvon

9. Perheet ja syntyvyys

Helsingin vieraskielisistä oli vuodenvaihteessa 2004/2005 naimisissa 40 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöllä, joka on 31 prosenttia. Tähän selityksenä on edellä mainittu nuorten aikuisten suuri määrä. Vuonna 2004 Helsingissä solmituista avioliitoista 22 prosentissa oli ulkomaalainen ainakin toisena puolisona, 4 prosenttia avioliitoista oli ulkomaalaisten kesken.

Vuonna 2005 Helsingissä oli 10 864 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen on ulkomaalainen. Perheissä oli yli 32 000 henkilöä (taulukko 6). Ulkomaalaisten avioliitoista 41 prosenttia oli ulkomaalaisten kesken, eli yli puolet parisuhteessa elävistä ulkomaalai-

sista oli solminut liiton suomalaisen kanssa. Tämä tarkoittaa, että neljännes (26 %) yli 16-vuotiaista ulkomaalaisista on naimisissa suomalaisen kanssa. Vaikka osa ulkomaalaisista onkin avioitunut vasta Suomeen muutettuaan, avioliittoa suomalaisen kanssa voidaan pitää yhtenä suurena selittävänä tekijänä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen ja Helsinkiin. Sukupuolijakauma on suomalais-ulkomaalaisperheissä suhteellisen tasainen, suomalaisia naisia on vähän enemmän liitossa ulkomaalaisen kanssa.

Helsingiläisten perheiden yleinen lapsiluku on 0,84, ulkomaalaisperheillä 1,10. Ulkomaalaisen äidin ja molempien ulkomaalaisten vanhempien lapsiluku on korkeampi. Ulkomaalaisperheissä on muihin perheisiin verrattuna vähemmän lapsettomia perheitä. Molempien vanhempien ollessa ulkomaalaisia lapsettomien perheiden osuus putoaa neljännekseen. Suurten perheiden määrä on isompi ulkomaalaisperheillä. Kymmenesosalla ulkomaalaisperheistä on kolme tai enemmän alle 17-vuotiasta lasta, kaikilla perheillä vastaava osuus on 5,6 prosenttia.

Vuonna 2004 Helsingissä syntyi 41,1 lasta tuhatta 15–49-vuotiasta naista kohden. Vieraskielisillä tämä hedelmällisyysluku oli huomattavasti korkeampi, 61,1. Vieraskieliset äidit myös saavat lapsensa hieman nuorempana kuin koko väestön äidit.

Taulukko 6. Ulkomaan kansalaisten perherakenne vuodenvaihteessa 2004/05

Äidin/naisen kansalaisuus	Miehen/isän kansalaisuus	Henkilöitä Yhteensä	Perheitä yhteensä	Henkilöitä/perhe	Lapsia/perhe	Lapsettomat perheet %	Suuret perheet ¹⁾ %
Suomalainen	Ulkomaalainen	9 925	3 501	2,8	0,83	51,4	6,0
Ulkomaalainen	Suomalainen	8 634	2 879	3,0	1,00	47,0	9,4
Ulkomaalainen	Ulkomaalainen	13 599	4 484	3,0	1,36	26,3	7,8
Ulkomaalaiset perheet yhteensä		32 158	10 864	3,0	1,10	39,8	9,5
Kaikki helsinkiläiset perheet		368 008	137 641	2,7	0,84	49,2	5,6

¹⁾ 0–17-vuotiaita lapsia 3 tai enemmän

10. Asuminen

Ulkomaalaisten asumista voidaan tarkastella asuntokuntatilastoiden avulla. Ulkomaalaisasuntokunniksi lasketaan asuntokunnat, joissa on vähintään yksi ulkomaan kansalainen tai asuntokunnan viitehenkilö on ulkomaalainen. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Asuntokuntien viitehenkilöllä tarkoitetaan asuntokunnan suurituloisinta henkilöä. Tulotietoina on käytetty tilastointivuoden valtionveronalaisia tuloja. Mikäli suurituloisin on alle 25-vuotias lapsen asemassa oleva henkilö tai asuntokunnassa ei kenelläkään ole valtionveronalaisia tuloja, viitehenkilöksi määritellään asuntokunnan vanhin henkilö.

Ulkomaalaiset asuvat muita helsinkiläisiä huomattavasti yleisemmin vuokra-asunnoissa (taulukko 7). Ulkomaalaisasuntokunnista 82 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuodenvaihteessa 2003/2004, kun kaikista asuntokunnista 51 prosenttia asui vuokralla. Ulkomaalaiset asuvat myös koko väestöä yleisemmin arava-vuokra-asunnoissa, sillä yli puolet

vuokralla asuvista ulkomaalaisista asuu aravavuokra-asunnoissa, kun kaikista vuokralla olevista asutokunnista 40 prosenttia asui arava-vuokralla.

Helsingiläisillä asutokunnilla omistusasuminen painottuu Pohjoiseen ja Koilliseen suurpiiriin, joissa yli puolet asutokunnista omistaa asutonsa. Ulkomaalaisasutokunnilla omistusasuminen painottuu taas Eteläiseen (25 % omistusasutohallinnassa) sekä Pohjoiseen piiriin (20 %).

Vuokra-asumisessa ulkomaalaisasutokunnilla arava-vuokrat painottuvat Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin, joissa kolme neljästä vuokralla olevista ulkomaalaisasutokunnista asuu arava-vuokralla. Eteläisessä suurpiirissä taas lähes kaikki vuokraavat vapailta markkinoilta asunnon. Myös Keskisessä suurpiirissä arava-vuokra-asuntojen osuus on pieni. Ulkomaalaisten asutokuntien asunnonhallinta seuraa koko kaupungin asutokuntien rakennetta. Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä on arava-vuokra-asuntoja runsaammin tarjolla, joten aravavuokrat ovat siellä yleisiä toisin kuin Eteläisessä ja Läntisessä suurpiirissä.

Koillisessa suurpiirissä ulkomaalaisten asutohallintarakenne poikkeaa eniten kaikista asutokunnista. Alueen pohjoisosien isot pientaloalueet nostattavat omistusasumisen osuuden puoleen, ulkomaalaisasutokunnilla osuus on alle kymmenen prosenttia. Suurpiirissä ulkomaalaisasutokunnat ovat keskittyneet asumaan niille alueille, joista löytyy vuokra-asuntoja runsaasti (Jakomäki, Pukinmäki, Malmi, Latokartano). Eteläisen suurpiirin ulkomaalaisasutokunnat poikkeavat taas eniten muiden alueiden ulkomaalaisasutokunnista. Eteläisessä piirissä ulkomaalaisasutokunnat omistavat enemmän asuntoja ja vuokraavat huomattavasti enemmän asuntoja vapailta markkinoilta.

Taulukko 7. Ulkomaalaisasutokunnat asunnon hallintaperusteen mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2003/2004.

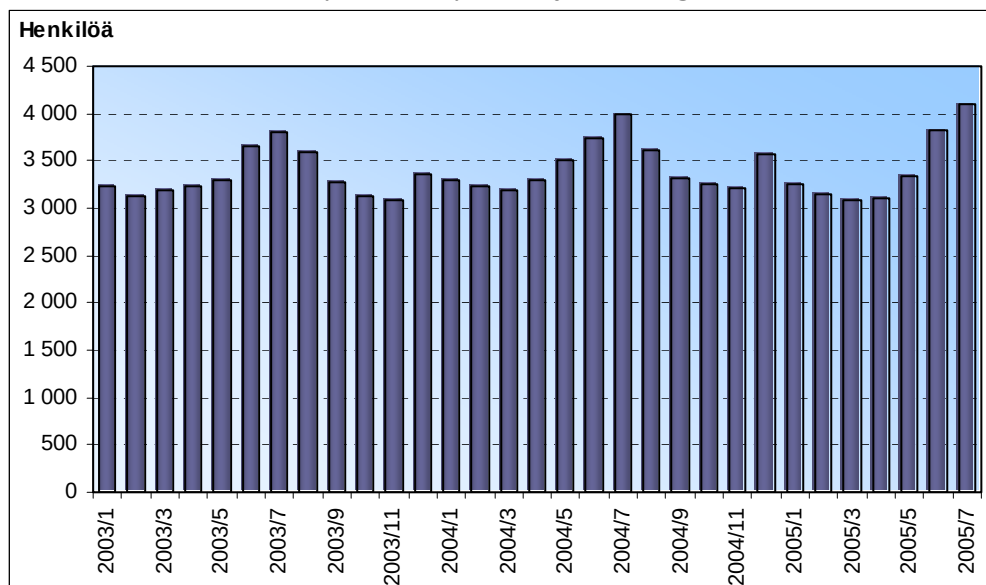
Alueet, %	Omistus- asunnot	Vuokra-asunnot		Muu hallinta- peruste	Kaikki asutokunnat Kappaletta	
		joista arava-vuokra	muu vuokra			
Eteläinen	24,9	68,4	4,8	95,2	6,6	1 828
Läntinen	14,0	83,0	58,7	41,3	3,0	1 704
Keskinen	15,5	81,9	32,4	67,6	2,5	1 377
Pohjoinen	20,0	78,3	54,8	45,2	1,7	410
Koillinen	8,8	89,0	76,6	23,4	2,2	1 841
Kaakkoinen	16,7	80,7	54,9	45,1	2,7	786
Itäinen	10,3	85,2	73,9	26,1	4,5	2 884
Koko kaupunki	14,6	81,7	54,8	45,2	3,7	10 830

Ulkomaalaiset asuvat ahtaammin verrattuna muuhun väestöön. Ulkomaalaisasutokunnista 24 prosenttia asuu ahtaasti, kun kaikista asutokunnista 11 prosenttia on ahtaasti asuvia. (Normi 4:n mukaan: Enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohden, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.) Ulkomaalaisasutokunnissa on yhdellä henkilöllä keskimäärin 25,9 neliötä käytettävissä, kaikissa asutokunnissa se on 33,4 m²/henkilö. Osaltaan ahtaasti asumista selittää se, että ulkomaalaisasutokunnat ovat keskimääräistä suurempia, ja suurilla asutokunnilla on asumisahtaus yleisempää.

11. Työllisyys ja toimialat

Vuoden 2000 väestölaskennan mukaan ulkomaan kansalaisten työttömyysaste Helsingissä oli 24,6 prosenttia, muualla Suomessa se oli 30 prosenttia. Vuoden 2004 lopussa työttömyysaste ulkomaalaisilla oli koko maassa työministeriön arvion mukaan 28 prosenttia, koko väestön työttömyysaste oli 11,9. Helsingissä on ollut työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneena kuukausittain melko tasaisesti 3 200–4 000 ulkomaan kansalaista koko 2000-luvun ajan (kuvio 19).

Kuvio 19. Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat Helsingissä 2003–2005/7

Maahanmuuttajien työllistyminen on parantunut viime vuosina koko maan tilastoissa. Vuoden 2004 28 prosentin työttömyysasteeseen on tultu vuoden 1994 53 prosentista. Koko väestön työttömyysaste on laskenut vastaavasti 20 prosentista 12 prosenttiin. Ulkomaalaisten työnhakijoiden sijoittuminen avoimille työmarkkinoille on kaksinkertaistunut ja työllistymistoimenpiteillä sijoittuminen on yli kaksinkertaistunut vuodesta 1998 vuoteen 2004. Ulkomaalaisten työnhakijoiden määrä on kasvanut samalla ajalla neljänneksellä ja työttömien työnhakijoiden määrä on pysynyt samana. Vuonna 2004 koko maan ulkomaalaisten työnhakijoiden työnvälitystapahtumat jakautuvat niin, että 32 prosenttia sai töitä yleisiltä työmarkkinoilta, 27 prosenttia sijoitettiin toimenpiteillä, 35 prosenttia aloitti työvoimakoulutuksen ja 6 prosenttia muun koulutuksen. Kotouttamistuen piirissä olevien työllistyminen on myös parantunut etenkin viime vuosina muuttaneiden parissa. Avoimille työmarkkinoille työllistyminen on kasvanut läpi 2000-luvun kotouttamissuunnitelmien piirissä olevilla, vuodesta 2004 kasvua edelliseen vuoteen on 9 % (Maahanmuuttoasiat vuonna 2004, www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/toimintasu.pdf; Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta (2004), www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/08_mahanmuuttotilastot/kal013sui.pdf, Työministeriö).

Ulkomaalaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin; joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muutettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tultu pakolaisina. Erityisesti pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on ollut vaikeuksia työllistyä. Heikko koulutustausta lisää työttömyysriskiä. Vuoden 2000 väestölaskennan antamien tietojen mukaan EU-maista ja Pohjoismaista peräisin olevat muuttajat olivat työllistyneet parhaiten, heistä työttöminä oli alle kymmenen prosenttia.

Huonoiten olivat työllistyneet Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevat. Naisten työttömyys, 29 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisilla hieman korkeampi kuin miesten, 21 prosenttia. Vuoden 2004 lopussa yli vuoden työttöminä olleita oli koko Suomen ulkomaalaisista työnhakijoista 19 prosenttia. Työttömyys on jatkunut pitkään etenkin ikääntyneillä ja heikosti koulutetuilla pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla.

Taulukko 8. Ulkomaalaistaustaisen työvoiman jakautuminen eri toimialoille vuonna 2000

Toimiala, %	Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Koko maa
D Teollisuus	8,8	10,1	12,9
F Rakentaminen	2,9	3,0	2,8
G-H Kauppa, majoitus- ja rav.toim.	17,4	17,8	14,9
I Kuljetus, varastointi ja tietoliik.	5,4	5,5	4,3
J-K Rahoitustoim, kiinteistöpalv.,liike-elämän palv.	18,0	17,8	12,1
L-Q Yhteiskunnalliset palvelut	20,4	19,1	18,8
Muut toimialat	0,2	0,2	1,3
X Tuntematon	27,1	26,6	32,9
Yhteensä	100	100	100
Lukumäärä	15 673	23 902	50 949

Lähde: Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla, Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B2003:14; YTV.

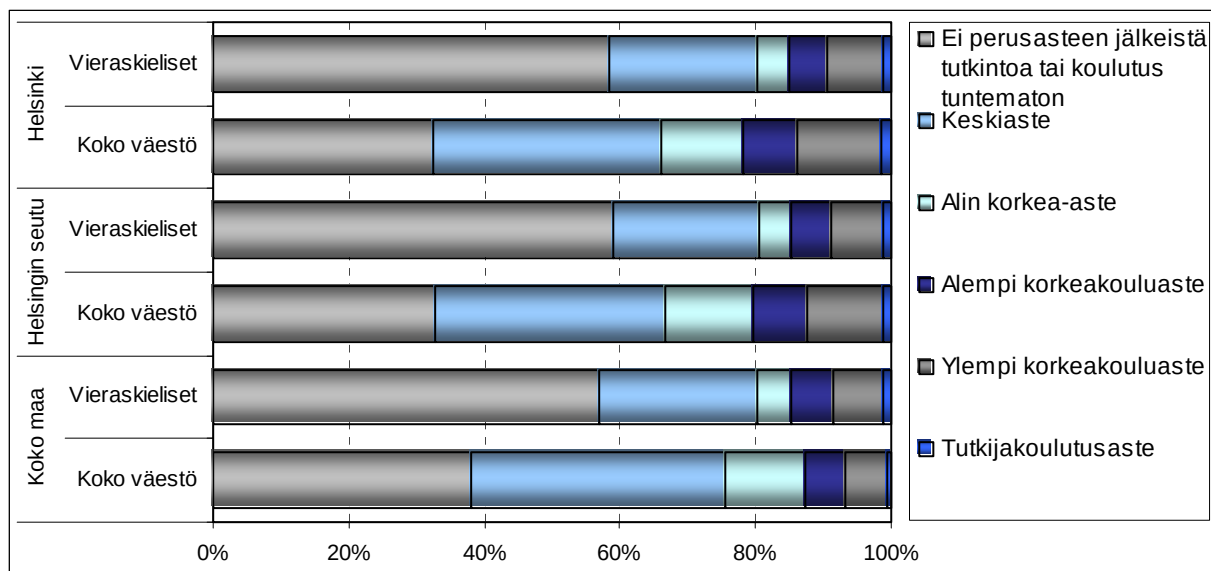
Työministeriön mukaan maahanmuuttajat ovat viime vuosina työllistyneet hyvin erityisesti Etelä-Suomessa palvelusektorille sekä rakennus-, kuljetus ja hoitoaloille. Vuonna 2000 Helsingin ulkomaalaistaustaisesta väestöstä työvoimaan kuului 49 prosenttia eli 15 673 henkilöä. Heistä 59 prosenttia oli miehiä. Viidennessä ulkomaalaisista työskenteli yhteiskunnallisia palveluja tuottavilla toimialoilla (L-Q), etenkin koulutuksen sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen aloilla ulkomaalaisia oli paljon (taulukko 8). Lähes saman verran ulkomaalaisista työskenteli liike-elämälle palveluja tuottavilla aloilla (J-K), siellä suurimpana yksittäisenä alana tutkimuspalvelut. Kaupan ala sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan ala (G-H) oli kolmas toimialasektori, jolla ulkomaalaisia työskenteli runsaasti. Koko työvoimaan verrattuna ulkomaalaiset olivat suhteellisesti yliedustettuina liike-elämän palveluiden, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä koulutuksen toimialoilla. Yrittäjinä ulkomaalaistaustaisten työvoimasta oli 6,1 prosenttia, joka on hieman enemmän kuin koko Helsingin työväestöstä, 4,9 prosenttia.

12. Koulutus ja opiskelu

Ulkomaalaisten koulutusasteen ja suoritettujen tutkintojen rekisteröiminen on puutteellista. Koulutustietoja saadaan ulkomaalaisilta pääasiallisesti työvoimahallinnon työnhakija-rekisterin kautta. Osa ulkomaalaisista, esimerkiksi ne joilla on työpaikka jo maahan tullessa, ei ole kuitenkaan missään tekemisissä työvoimaviranomaisten kanssa Suomessa, joten heidän tietonsa puuttuvat tilastoista. Ulkomaalaisten koulutustilannetta tarkasteltaessa täytyykin muistaa nämä koulutustilasto-ongelmat.

Vuoden 2003 tiedoissa 15-vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä vieraskielisistä 58 prosentilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa tai heidän koulutuksensa on tuntematon. 22 prosentilla on keskiasteen koulutus ja 20 prosentilla korkea-asteen koulutus (kuvio 20). Koko Suomen vieraskielisten koulutusrakenne on hyvin samanlainen, mutta koko väestöön verrattuna vieraskieliset ovat huomommin koulutettuja.

Kuvio 20. 15 vuotta täyttäneet vieraskieliset ja koko väestö koulutusasteen mukaan vuonna 2003 Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa

Helsingin yli 15-vuotiaat vieraskieliset 30 450 henkilöä, Helsingin seutu 51 321, Koko maa 101 110

Tutkinto = korkein tai viimeksi suoritettu rinnakkainen tutkinto, Vieraskieliset = muun kuin suomen- tai ruotsinkieliset

Lähde: Tilastokeskus

Opiskelua ja tutkimusta voidaan pitää yhtenä merkittävä syynä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen. Vuoden 2000 väestölaskennan mukaan pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaisista oli opiskelijoina 8,2 prosenttia. Opiskelijoiden rekisteröinti antaa osittain epäluotettavaa tietoa, joten tässä asiaa yritetään valottaa eri lähteiden pohjalta.

Äidinkielen mukaan Helsingissä yleissivistävässä koulutuksessa oli 1 049 vieraskielistä opiskelijaa vuonna 2003, mikä on 6,4 prosenttia kaikista saman alan opiskelijoista (taulukko 9). Ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa vieraskielisten osuus oli myös 6,4. Helsingissä sijaitsevilla ammattikorkeakouluissa opiskelevien vieraskielisten osuus oli 4,3 prosenttia kaikista opiskelijoista, ja yliopistoissa 3,7 prosenttia. Vieraskielisten kotikunta on näissä tilastoissa tuntematon.

Taulukko 9. Tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa olevat opiskelijat äidinkielen mukaan vuonna 2003 Helsingissä ja Helsingin seudulla (12)

Äidinkieli, %	Yleissivistävä koulutus		Ammatillinen koulutus		Ammattikorkeakoulutus		Yliopistokoulutus	
	Helsinki	Seutu	Helsinki	Seutu	Helsinki	Seutu	Helsinki	Seutu
Suomi	86,30	88,32	90,04	90,50	89,40	89,17	87,75	88,10
Ruotsi	6,92	6,63	3,26	3,47	6,00	6,19	8,42	7,72
Muu kieli	6,35	5,05	6,37	6,03	4,25	4,63	3,70	4,18

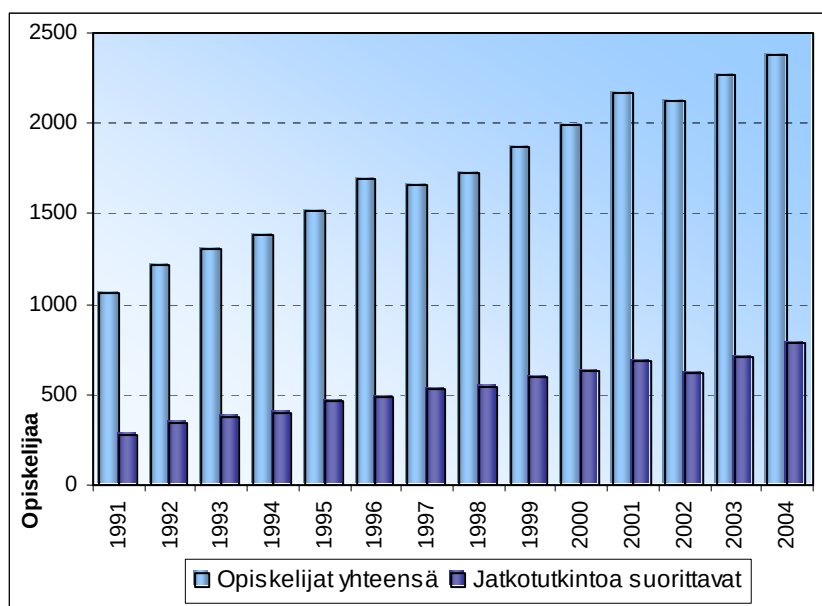
Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuuden mukaan pääkaupungin alueella sijaitsevista kahdeksassa ammattikorkeakoulussa opiskeli tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2004 yhteensä 1 467 ulkomaista opiskelijaa. Kaikista opiskelijoista heidän osuutensa on 4 prosenttia. Ulkomaisista opiskelijoista 32 prosenttia oli EU-maista ja 19 prosenttia EU:n ulkopuolisesta Euroopasta. Afrikkalaisia opiskelijoista oli 24 prosenttia ja aasialaisia 20 prosenttia. Opiskelijoiden kotipaikkaa ei ole tilastoitu (Amkota-tietokanta, Opetusministeriö).

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa oli vuonna 2004 suorittamassa tutkintoa 2 373 ulkomaista opiskelijaa, joista jatko-opiskelijoita oli 780 (kuva 21). Kaikista yliopisto-opiskelijoista heidän osuutensa on 3,7 prosenttia. Yli puolet, 55 prosenttia opiskelijoista oli eurooppalaisia, 31 prosenttia aasialaisia, 5 prosenttia afrikkalaisia ja 4 prosenttia pohjoisamerikkalaisia. Ulkomaisten opiskelijoiden kotikunta ei ole tiedossa (Kota-tietokanta, Opetusministeriö).

Helsingin yliopisto, jossa on korkeakouluista eniten ulkomaalaisia opiskelijoita, oli saanut eniten tutkintoa suorittavia opiskelijoita venäläisistä (15 %), virolaisista (9 %) ja kiinalaisista (7 %). Edelleen ulkomaisten opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista on hyvin pieni, 3,3 prosenttia. Ulkomaalaisten jatko-opintojen osuus on merkittävä, vuonna 2004 ulkomaan kansalaisten suorittamista tutkinnoista 36 prosenttia oli lisensiaatti- tai tohtoritutkintoja. Vuosina 2000–2004 Helsingin yliopistossa suoritetuista tohtorin tutkinnoista jopa kymmenesosa oli ulkomaalaisten suorittamia (Tilastot 2000–2004, Helsingin yliopisto).

Kuvio 21. Tutkintoa suorittavat ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa vuosina 1991–2004

Mukana HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA.
Lähde: Kota-tietokanta, Opetusministeriö

13. Tiivistelmä

Vuodenvaihteessa 2004/2005 Helsingissä oli 29 186 ulkomaan kansalaista, mikä on 5,2 prosenttia koko väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia oli 44 398 henkilöä eli 7,9 prosenttia väestöstä. Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat venäläiset ja virolaiset. 39 403 vieraskielisen osuus väestöstä on 7 prosenttia. Neljännes vieraskielisistä on venäjänkielisiä.

Ulkomaalaisväestö kasvoi nopeasti 1990-luvun alussa. Vuonna 2004 Helsingin ulkomaalaisten määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna ensimmäisen kerran vuoden 1985 jälkeen. Ulkomaalaisten määrä laski edellisestä vuodesta 1,5 prosentilla eli 449 henkilöllä. Yhtenä syynä tähän on Suomen kansalaisuuksien saaminen. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa ulkomaalaisten määrän kasvu on hidastunut. Yli neljännes koko Suomen ulkomaalaisväestöstä asuu Helsingissä.

Helsinki on selkeästi muuttovoittoinen ulkomaalaisista läpi 1990- ja 2000-luvun ulkomaiden kanssa. Suomen muiden alueiden kanssa lähtö- ja tulomuutot ovat lähes tasan Helsingin pysyessä kuitenkin positiivisen nettomuuton puolella. Vuonna 2004 Helsinki sai vieraskielisistä muuttovoittoa etenkin ulkomailta, mutta runsaasti myös muulta Suomesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Helsinki taas menetti vieraskielisiä muihin pääkaupunkiseudun kuntiin. Kokonaisuudessaan nettomuutto oli Helsingille positiivinen 1 288 vieraskielisellä vuonna 2004.

Yli neljännes Helsingin ulkomaalaistaustaisista asuu Itäisessä suurpiirissä. Ulkomaalaistaustaisten alueellinen osuus on Koillisessa peruspiirissä hieman suurempi verrattuna koko väestön alueosuuteen ja selvästi suurempi Itäisessä peruspiirissä. 1990-luvun alusta ulkomaalaisten määrän kasvu on selkeästi painottunut Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin. Myös nykyisen koululaisikäisten määrän painotus on selkeästi Itäisessä suurpiirissä.

Helsingin ulkomaalaisväestö on ikärakenteeltaan nuorta, painotus on kolmenkymmenen ja neljäkymmenen ikävuoden välillä. Vieraskielisistä viidennes (19 %) on alle 15-vuotiaita, ja yli 65-vuotiaita on vain 3,5 prosenttia. Ikärakenne, samoin kuin syntyvyyskin vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Vieraskielisistä on naimisissa 40 prosenttia. Ulkomaalaiset asuvat muuta väestöä enemmän vuokra-asunnoissa, vuodenvaihteessa 2003/2004 vuokralla asujia oli 82 prosenttia. Asumismuodot seuraavat koko kaupungin asumistrendiä.

Helsingissä on viime vuosina ollut työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneena 3 200–4 000 ulkomaan kansalaista. Työttömyystilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin. Maahanmuuttajien työllisyystilanne on parantunut viime vuosina. Helsinkiläisissä lukioissa vieraskielisiä oli opiskelijoista vuonna 2003 6,4 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa sama osuus. Ammattikorkeiden opiskelijoista vieraskielisiä oli 4,3 prosenttia ja yliopistojen 3,7 prosenttia.

Monilla maahanmuuttajilla muuttosyynä voidaan pitää töiden vuoksi muuttamisen lisäksi opiskelua tai suomalaisen kanssa avioitumista. Helsingissä on myös pakolaisina tulleita ulkomaalaisia suhteellisesti enemmän verrattuna muuhun maahan, koska useat pakolaiset ovat muuttaneet ensimmäisestä sijoituskunnastaan myöhemmin Helsinkiin.